

Egyes iskolákban még zajlik a karbantartás

Előkészületek a 2024–25-ös tanévre

Illusztráció

Fotó: Nagy Tibor

Augusztus 28-án a megyei kormányhivatalban a 2023–24-es tanév eseményeiről és a 2024–25-ös tanévkezdés előkészítéséről Niță Fănică főtanfelügyelő-helyettes számolt be. Arra kértük, hogy olvasóinkkal is ossza meg a fontosabb tudnivalókat.

Mint elmondta, szeptember 9-től 195 jogi személyiséggel rendelkező iskolában kezdődik meg az oktatás megyénkben. Ezek közül 172 állami fenntartású, 23 magánintézményként működik. Ehhez hozzáadódik a 415 csatolt egység, ami összesen 610 tanintézményt jelent a megyei közoktatásban.

Bodolai Gyöngyi

(Folytatás a 4. oldalon)

Tanévkezdéskor biztosítva lesz a tej és a kifli

A bürokratikus folyamatok elhúzódása miatt az elmúlt tanévnek csupán a második félévében kaptak állami tízórait a Maros megyei diákok, de a rövidesen kezdődő tanévnek már az elejétől biztosítva lesz számukra a szokásos tejtermék és pékáru, a Maros megyei önkormányzat által kötött keretszerződés ugyanis két évre szól, nem kellett ismét közbeszerzést szervezni.

4.

Disznajói falunapok

Idén rendhagyó és innovatív módon nyitották meg az eseménysorozatot, plakátokon és közösségi oldalakon is meghirdetett, biciklis és elektromosjármű-felvonulással.

17.

A gazdátlan négy-lábúak hangján

A négy-lábú gazdátlan állatokat képviselve tartott figyelemfelkeltő összeívetelt állatbarátok egy csoportja augusztus 25-én, vasárnap Marosvásárhelyen, a városháza előtt. Többek között a kidobott, gazdátlan kutyák és macskák védelmében, az egyes kutyamenhelyeken gyakorolt eutanázia megszüntetése, a mikrocsipezés kötelezettségének betartatása és az ivartalanítás hatósági finanszírozása érdekében próbálnak nyomást gyakorolni a megyei, városi és vidéki önkormányzatok vezetőire.

18.

**50% kedvezmény
nyugdíjasok részére
augusztus 31-ig!**

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Elúszó pénzek

Benedek István

Friss hír szerint az országos helyreállítási terv harmadik részletének legfeljebb a felét fogja megkapni az ország, mert a kormány nem teljesített egy sor felvállalt intézkedést. Ha ez igaz, a veszteség milliárdos nagyságrendű, és akkor még nem beszéltünk arról, hogy más okok miatt is jelentős összegek fognak elúszni.

A kormány a harmadik részlet kifizetési kérelmét még decemberben nyújtotta be a brüsszeli fejeseknek, 2,7 milliárd euró értékben. Ebből még egy centet sem kaptunk, viszont az egyik gazdasági hírportál értesülései szerint hamarosan érkezik egy levél az Európai Bizottságtól, a testület észrevételeivel. A portál kormányzati forrásokra hivatkozva tudni véli, hogy a részletnek legfeljebb a felét fogja az ország megkapni. Amikor ezzel az értesüléssel szembesítették az uniós alapok kezelésével megbízott minisztert, az illető elismerte, hogy forrásmegvonás várható, de annak mértékéről nem adott határozott választ.

Ez azt jelenti, hogy zűr van a vonalon, és folyik az alkudozás. A témakörben járatos hírforrás szerint az egyik vitatott pont az, hogy a mikrovállalkozások adóztatásában a brüsszeliiek szerint nem elég szigorú a kormány. Nemrég egymillióról félmillió euróra csökkentették azt a bevételi értékhatárt, amely felett ezeknek a cégeknek nyereségadót kell fizetniük az üzleti forgalomra kivetett enyhébb adó helyett, és kintről már akkor jelezték, hogy az értékhatárt 250 ezer euróra kellett volna levinni. Am hogy az egyes okosoknak a valós adófizetés alóli kislisszolást biztosító szabály mennyire

(Folytatás a 3. oldalon)

AUGUSZTUS
30., péntek
A Nap kel
6 óra 40 perckor,
lenyugszik
20 óra 4 perckor.
Az év 243. napja,
hátravan 123 nap.

Isten éltesse!

Ma RÓZSA, holnap ERIKA és BELLA napja.
ERIKA: germán-latin eredetű név, jelentése: nagyra becsült.
BELLA: a -bella végű nevek ön-állósult beceneve, az olaszban és a spanyolban önálló jelentése is van: szép.

IDŐJÁRÁS
Zápor lehetséges
Hőmérséklet:
max. 29 °C
min. 14 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2024. augusztus 29.

1 EUR	4,9772
1 USD	4,4866
100 HUF	1,2665
1 g ARANY	363,5326

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker	13, 7, 9, 28, 36 + 5	NOROC PLUS: 6 4 1 0 1 3
LOTO 40	9, 30, 2, 17, 21, 27	SUPER NOROC: 8 5 0 9 3 9
LOTO 49	19, 6, 21, 26, 20, 40	NOROC: 7 1 0 3 0 2 6

Megyei hírek

Szökőkutat avatnak a marosvásárhelyi várban

Augusztus 30-án, ma 19 órakor barokk stílusú szökőkutat avatnak a marosvásárhelyi várban. Az ünnepi eseményen a város képviselői mondanak beszédet, majd barokk zenei műsor várja a résztvevőket. Az eseményt, amellyel a város történelmét és kulturális örökségét ünneplik, a Marosvásárhelyi Kulturális, Művészeti és Szabadidőközpont szervezi.

Nyílt napot tart a nőszövetség

A közép-erdélyi régió Református Nőszövetsége augusztus 31-én nyílt napot tart a Vártemplomban és környékén. A rendezvény szombaton 10 órakor zászlókiállítással kezdődik, lesz könyvstand, gyereksátor, imaséta, láthatatlan színház, gazdasszonysátor és kézimunkaműhely. 16 órától A bethleni Bethlenek című kötet bemutatójára várják az érdeklődőket a Kandake kávézóba, az esperesi hivatalnak otthont adó Teleki-házba. Szeptember 1-jén, vasárnap 17 órakor Vadász Attila orgonakoncertjére kerül sor a Vártemplomban.

Túra a Terebics-tetőre a Mária-úton

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület augusztus 31-én, szombaton erdei sétára várja a résztvevőket a Terebics-tetőre. A távolság körülbelül 11 kilométer. A túra két szakaszból áll: a kisebb gyerekek vagy azok, vagy akik nem szeretnék a teljes távot megtenni, visszafordulhatnak a Németkalapnál (kb. 5,5 km oda-vissza), a többiek pedig folytatják a kalandot a Terebicsig. Találkozó a kömedvénél 10.15 órakor. 10 órakor busz is indul a Bolgárok teréről. Jelentkezni pénteken 20 óráig lehet Szilágyi Eszternél a 0749-071-453-as telefonszámon.

Esti ünnepség az állatkertben – ingyenes belépés

A marosvásárhelyi állatkert idén ünnepli fennállásának 60. évfordulóját. A születésnapra ünnepségre augusztus 30-án, pénteken kerül sor, az állatkert ezen a napon a szokásos nyitvatartás szerint fogadja látogatóit, de 20 órakor ismét kinyitja kapuit az esti ünnepségre. Az esti programra a belépés ingyenes, az állatkert látogatására éjfélig van lehetőség, utolsó belépés 23 órakor. Az esti, ingyenes nyitvatartás során látványterítéseket szerveznek az éjjeli állatoknak. Emellett a látogatók megtekinthetik a létesítmény múzeumát, valamint késő esti piknikezésre, zenehallgatásra is lesz lehetőség.

Előadás a hegymászásról

A Forcamp Egyesület 100 fiatal hív meg egy inspiráló eseményre, ahol Varga Csaba, a Himalája hegymászója előadást tart a hegymászás és túrázás alapjairól, a motivációról és a célkitűzésről. A hegymászó, aki meghódította a Nanga Parbatot, saját történetéről is mesél. Az előadásra szeptember 7-én 10 órától kerül sor Marosvásárhelyen, a Studium Hubban.

Hírszerkesztő: Mezey Sarolta

Napelemes háztető gyúlt ki

A Maros megyei tűzoltókat augusztus 29-én, csütörtökön 14 óra körül Görgényoroszfaluba, egy napelemes lakóház tetőszerkezetében keletkezett tűz oltásához riasztották. A szászré-

geni tűzoltóság két vízzel és habbal oltó járművel, egy nagy kapacitású tartálykocsival, magasból mentő és beavatkozó járművel, valamint egy SMURD mentőautóval sietett a hely-

színre. A lángok a ház tetőszerkezetét hozzávetőleg 200 négyzetméteren érintették – tájékoztatott a Maros megyei tűzoltóság sajtóosztálya. (pálosy)

Fotó: ISU

Román és magyar futballbajnoki mérkőzések a televízióban

Augusztus 30., péntek:

* 18.00 óra: Nagyvárad Bihor FC – Resicabányai CS Muncitoresc (2. liga, 5. forduló)

* 21.00 óra: Galaci Suporter Club Oțelul – Sepsiszentgyörgyi Sepsi OSK (Szuperliga, 8. forduló)

* 21.00 óra: Fehérvár FC – MTK Budapest (NB I, 6. forduló)

Augusztus 31., szombat:

* 18.30 óra: Nagyszebeni Hermannstadt – Jászvásári CSM Politehnica (Szuperliga, 8. forduló)

* 18.45 óra: Debreceni VSC – Zalaegerszegi TE FC (NB I, 6. forduló)

* 21.00 óra: Diósgyőri VTK – ETO FC Győr (NB I, 6. forduló)

* 21.30 óra: CSU Craiova – Bukaresti Rapid 1923 (Szuperliga, 8. forduló)

Szeptember 1., vasárnap:

* 11.30 óra: Vajdahunyadi Corvinul 1921 – Karácsonkői Ceahlăul (2. liga, 5. forduló)

* 16.00 óra: Kecskeméti TE – Újpest FC (NB I, 6. forduló)

* 16.30 óra: Botosáni FC – Petrolul 52 Ploiești (Szuperliga, 8. forduló)

* 18.30 óra: Paksi FC – Puskás Akadémia FC (NB I, 6. forduló)

* 18.45 óra: Konstancai FCV Farul – Kolozsvári CFR 1907 (Szuperliga, 8. forduló)

* 20.45 óra: Ferencvárosi TC – Nyíregyháza Spartacus FC (NB I, 6. forduló)

* 21.30 óra: Bukaresti FCSB – Aradi UTA (Szuperliga, 8. forduló)

Szeptember 2., hétfő:

* 17.00 óra: Bukaresti Steaua – FCU 1948 Craiova (2. liga, 5. forduló)

* 19.00 óra: Unirea 04 Slobozia – Bodzavásári Gloria (Szuperliga, 8. forduló)

* 21.30 óra: Kolozsvári FCU – Bukaresti Dinamo 1948 (Szuperliga, 8. forduló)

Pro Etnica fesztivál Segesváron

Segesváron megkezdődött a Pro Etnica interkulturális fesztivál. Szeptember 1-ig, vasárnap estig a segesvári vár nagyszínpadán a Romániában élő 20 nemzeti kisebbség együttesei és szólistái lépnek fel, bemutatják népviseletüket, -táncukat, -zenéjüket, dalaikat. Ezzel párhuzamosan a nemzeti kisebbségek civil szervezetei közötti bemutatkozásra, párbeszédre is sor kerül konferenciák, könyvbem-

mutatások, kiállítások formájában. Jelen lesznek a német, roma, görög, macedón, olasz, szerb, török, lipován, zsidó, lengyel, orosz, szlovák, horvát, tatár, bolgár, rutén, sváb, ukrán, örmény és természetesen magyar közösségeket képviselő civil szervezetek, táncgyűttesek, szólisták. A nyáradszeredai Bekecs Táncszínház ma, pénteken este 8.20-kor lép színpadra.

Zsidó-örmény gasztró-kulturális mix

A Marosvásárhelyi Zsidó Hitközség és a Marosvásárhelyi Örmény-Magyar Kulturális Egyesület vasárnap közös programot tart az Iskola utcai zsinagógában és annak udvarán, ahol kulturális és gasztróélmény vár a résztvevőkre. 11 órakor a Pollak-gyűjteményt dr. Dub László, a zsidó hitközség elnöke mutatja be. 11.30-kor a zsinagógában XX. századi zsidó zeneszerzők műveit hallgathatják meg az érdeklődők. Előadják: Domahidi Zsuzsa (fuvola) és Bakos Zsuzsanna (zongora). 12.30 órakor örmény népi ruhákat

mutatnak be, dr. Puskás Attila az örmények történetét ismerteti, Kalamár György színművész rövid előadást tart az örmény népviselet szimbólumainak szakrális jelentéséről. 13 órától az udvaron gasztromix következik, ahol örmény és zsidó ételkülönlegességeket mutatnak be, meg is lehet kóstolni őket. 14.30 órától vezetett tárlatlátogatás lesz a zsidó múzeumban. A rendezvény ingyenes, az adományokat – amit a szervezési költségekre fordítanak – köszönettel fogadják.

Orgonakoncert Kibéden

Szeptember 1-jén, vasárnap a délelőtt 11 órától kezdődő istentiszteletet követően Molnár Tünde orgonaművész szólaltatja meg a nemrégiben felújított Bodor Péter-orgonát a

kibédi református templomban. Műsoron: S. Scheidt-, L. Cl. d'Aquin-, J. S. Bach-, J. Bernhard Bach- és Liszt-művek.

6423578000076

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Szoros verseny várható az elnökválasztáson a legfrissebb felmérés szerint

A rendszerváltás óta példátlanul szoros versenyre lehet számítani a romániai elnökválasztáson az Inscop közvélemény-kutató szerint, amely a legutóbbi mérés alapján azt valószínűsíti, hogy a november 24-i voksolás nyomán 20-25 százalékos támogatottságú jelöltek kerülnek be a december 8-án tartandó második fordulóra.

Remus Stănescu, az Inscop igazgatója az Aktual24.ro portálnak adott interjújában, a cég által gyűjtött legfrissebb, jelenleg még feldolgozás alatt álló adatokra alapozva azt mondta: egyetlen jelölt – a várhatóan függetlenként induló, de indulásának hivatalos bejelentésével még mindig kivárá – Mircea Geoană, a távozó NATO-főtitkárhelyettes támogatottsága haladja meg a 20 százalékot, de az ő esetében is meglepetés lesz, ha átlépi a 25 százaléket.

A második helyen Marcel Ciolacu szociáldemokrata miniszterelnököt mérik 17-19 százalékkal, vagyis feleannyi voksra számíthat, mint pártja – magyarázta a szociológus. Őt azonban egyre jobban megközelíti Elena Lasconi, a Mentsétek Meg Romániát Szövetség (USR) nyáron megválasztott elnöke 15-16 százalékkal, de akár – a többi párt által szélsőségesen

nacionalistának tartott – George Simion vagy Diana Șoșoacă is bejuthat a második fordulóra, hiszen mindketten 13-14 százalékkal állnak.

Az Inscop vezetője szerint Nicolae Ciucă, az európai néppárti tagsággal rendelkező Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnöke – pártja támogatottságától messze lemaradva – immár 10 százalékkal alá csúszott.

„Megtörtént, hogy a második fordulóra az egyik jelölt 30, a másik 40 százalékkal jut be, majd a jobboldal jelöltje győz. A jelenlegi kiélezett versenyben, amikor a voksok várhatóan megoszlanak több erős jelölt között, meglepetés lesz, ha valaki 25 százaléknál jobb eredménnyel jut a második fordulóra” – mutatott rá a közvélemény-kutató.

Ilyen körülmények között Stănescu szerint a voksolás kimenetelét a külföldre telepedett románok dönthetik el, akiknek a politikai opcióit nem mérik a belföldi közvélemény-kutatók. A szakember felidézte: a legutóbbi elnökválasztáson csaknem egymillió román állampolgár szavazott külföldön, ami az érvényes voksok akár 7-10 százalékát jelentheti. (MTI)

Ország – világ

Magyar diplomata vesztette életét közúti balesetben

Csütörtökön délután az A1-es autópálya Déva és Nagylak közötti szakaszán egy teherautó gumidefekt miatt átsodródott a szemközti oldalra, ahol több személygépkocsival is ütközött. A Temes megyei rendőrség közlése szerint, melyet az Agerpres hírügynökség idézett, egy 60 éves magyar diplomata életét vesztette a balesetben. A rendőrség gondatlanságból elkövetett emberölés miatt büntetőeljárás kezdeményezett. (hírösszefoglaló)

Ezentúl nem adóztatják meg a 3000 lej alatti nyugdíjakat

Marcel Ciolacu miniszterelnök a szerdai kormányülésen megerősítette, hogy október elsejétől adómentessé válnak a 3000 lejnél alacsonyabb összegű nyugdíjak. „Úgy döntöttünk, hogy ezentúl nem adóztatjuk meg a 3000 lej alatti nyugdíjakat. Olyan intézkedésről van szó, amely körülbelül 3 millió nyugdíjast érint október elsejétől” – fogalmazott Ciolacu. Hozzátette, a munkaügyi, illetve a pénzügyminiszter már dolgozik az ehhez kapcsolódó jogszabály kidolgozásán, hogy októbertől már az új adómentességi küszöb alapján kiszámolt nyugdíjakat kaphassák kézhez a jogosultak. (Agerpres)

Meghosszabbítják az országos településfejlesztési programot

Szerdai ülésén a kormány meghosszabbította az országos településfejlesztési program (PNDL) időtartamát. Marcel Ciolacu kormányfő a kabinet ülésén elmondta, két évvel hosszabbítják meg a programot, figyelembe véve, hogy több mint 3000 projekt van még folyamatban, amelyeknek megvalósítási határideje 2024. december 31-én vagy 2025. december 31-én lejárna. „E hosszabbítás nélkül romániaiak millióit büntetnénk, mivel akadályoznánk a földgáz-, víz- és csatornahálózatok építését vagy a helyi közutak javítását” – fejtette ki a miniszterelnök. A rendeltetés szerint a folyamatban levő munkákat szerződötető önkormányzatok kérhetik a határidő kitolását két évvel. (Agerpres)

Világhírű zenészeket várnak a kolozsvári Jazz in the Park fesztiválra

Világhírű zenészeket várnak a kolozsvári Jazz in the Park fesztiválra, melyet augusztus 30. és szeptember 1. között tartanak a Hója-erdőbeli skanzenben. Az idén 12. kiadásához érkezett jazzfesztiválnak ötödik éve a kolozsvári népművészeti múzeum szabattéri részlege ad otthont, előtte a Sétatéren tartották. A pénteken kezdődő, délutántól késő estig tartó koncertek sorát kerekasztal-beszélgetések, előadások gazdagítják. A fesztiválprogramban lemezvásár, dob- és gitároktatás, gyerekfoglalkozások, gasztro-nómiai rendezvények, borkóstolók is szerepelnek. A részletes program a Jazzinthepark.ro honlapon olvasható. (MTI)

Elúszó pénzek

(Folytatás az 1. oldalról)

fontos a kormányban, az is jelzi, hogy ezzel a kérdéssel kapcsolatban a kormányfő nyilatkozott már úgy, hogy inkább bevállalják a forrásmegvonást, semmint tovább szigorítani a szabályon. Mert ugye adózni kell, de nem a klienseknek, az a pór név kiváltsága e szép hazában. Egy másik, komoly vitás ügy egy, az állami cégeket felügyelő ügynökség vezetőinek kiválasztása felett folyik. Ezt a regáti médiában szuperügynökségnek is becézett kormányzati szervet szintén a helyreállítási alaphoz való hozzáférés feltételeként kellett megalakítani korábban. Am a vezetői székekbe a kormánypártok fejeiseinek protezsztáit ültették, de annyira feltűnően, hogy a mérsékelt politikai klientelizmushoz szokott brüsszelieliek már szúrta a szemét. Amikor itthon a sajtóba is kiszivárgott, hogy az egyik aligazgató egy korábbi funkcióját felhasználva tagokat nevezett ki abba a vizsgabizottságba, amelynek az ő ide való jelentkezését kellett elbírálnia, a teljes háromtagú vezetőség vette a kalapját és távozott. Ettől a szuperügynökségtől – de nem kell aggódni értük amiatt, hogy éhen halnak.

Hogy mi lesz majd abban a bizonyos levélben, és mennyi pénz úszik el a balkáni mocsárjátszmák miatt, az még a jövő kasszacsörgése, de nem csak ilyen ügyek miatt folynak el jelentős pénzek a helyreállítási alaphoz. Mivel az alap felhasználási határideje 2026 augusztusa, elvileg minden olyan munkát, amit mostanában lengetnek be, de két évnél hosszabb az elvégzési határideje, ki fog futni a pénzből. Persze, meglehet, hogy az egész program feltételrendszerében lesz még változás, mert más országokban is vannak hasonló problémák, de bőven lesz mit magyarázkodnia a következő kormánynak ez ügyben.

Románia tengerjáró hajók fogadására is alkalmas folyami kikötőt vásárolna Moldovában

Románia tengerjáró hajók fogadására is alkalmas dunai kikötőt akar vásárolni a moldovai Giurgiulești-en – az erről szóló memorandumot szerdai ülésén fogadta el a kormány.

A kabinet tárcaközi bizottságot hatalmazott fel arra, hogy tárgyaljon az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD) a Danube Logistic Kft. részvényeinek megvásárlásáról. Ez a Moldovában bejegyzett cég működteti a Prut határfolyó torkolatánál, a moldovai-román-ukrán hármas határ közvetlen közelében található giurgiulești-i nemzetközi szabad kikötőt.

A kormány közleménye szerint a giurgiulești-i kikötő stratégiai jelentőségű logisztikai csomópont, amely trimodális (vízi, közúti és vasúti) átrakodási és tárolási szolgáltatásokat kínál az importőröknek és az exportőröknek.

A kikötő tengeri hajókat is fogadni tud 7 méteres merülésig és 10 ezer tonna kapacitással, valamint összeköttetéssel rendelkezik a széles (az egykori Szovjetunió területén használatos) és szokványos nyomtávú vasúti hálózattal is.

A kormány a kamionforgalom csökkentését reméli a kikötő megszerzésétől, arra alapozva, hogy rendszeres konténerblokkos vonatkapcsolat létezik Giurgiulești és a DP World által üzemeltetett konstancai konténerterminál között. Ez alternatíva lehet a közúti szállításra, lehetővé tenné a hosszú várakozási idők elkerülését a határokon.

A kikötő megszerzésével Románia versenyelőnyhöz akarja juttatni a konstancai kikötőt, hogy a szolgáltatások és áruforgalom bővítésével Konstanca Közép- és Délkelet-Európa piacvezető kikötőjévé tegye – mutatott rá a bukaresti kormány.

A bukaresti bejelentésre reagálva Daniel Vodă, a moldovai kormány szóvivője szerdán közölte: Giurgiulești-en két kikötői entitás létezik, Románia az EBRD cége által működtetett nemzetközi szabad kikötőt akarja megvásárolni, amely iránt török, holland és dán befektetők is érdeklődnek. A moldovai állami kikötő áruba bocsátása nem merült fel – szögezte le a chisinăui kormány szóvivője. (MTI)

Ismét emberre támadt egy medve

Ismét emberre támadt egy medve Beszterce-Naszód megyében, Kolibica üdülőtelepen: az állat a háza udvarán támadt rá az 54 éves férfira, aki megsérült, és kórházba szállították – írta csütörtökön a megyei katasztrófavédelmi felügyelőség tájékoztatása alapján az Agerpres.

A Besztercétől mintegy 40 kilométerre található víztározó partján lévő faluban csütörtökre virradóra riasztották a hatóságokat. A sérült, de eszméleténél lévő férfit mentővel szállították kórházba.

Muzsi Annabella, a megyei mentőszolgálat vezetője szerint az 54 éves helybéli áldozat a karján, a fején és a hasán sérült meg, nincs életveszélyben.

Mint elmondta, a medve egy disznót

akart elragadni az ólból, amikor a háziak észrevették. A gazda el akarta üzni a vadállatot, de az rátámadt.

A csendőrség közölte, hogy csütörtökre virradóra két másik településre is riasztották őket, miután lakott területen láttak medvét. Monorfalván (Monor) szarvasmarhafarmra hatolt be és támadt rá egy állatra.

Borboly Csaba Hargita megyei tanácselnök csíkszeredai udvarába is behatolt egy medve csütörtökre virradóra – közölte Facebook-oldalán az RMDSZ-es politikus, aki a biztonsági kamera felvételeit is közzétette. „A medve visszajött, de most már bemászott az udvarunkra, ahol megnézte, melyik ajtó van nyitva” – írta, elfogadhatatlannak nevezve, hogy Románia nem képes ren-

dezni a medvék és emberek közötti konfliktust.

A Hargita megyei katasztrófavédelmi felügyelőség megerősítette, hogy az éjszaka folyamán Ro-Alert telefonos figyelmeztetést adtak ki, miután medve jelenlétét észlelték a székelyföldi városban.

Romániában az elmúlt hetekben több erdélyi megyében támadt emberre medve, Beszterce-Naszód megyében pár hete volt hasonló eset. A Hargita megyei Csatószezen múlt héten második alkalommal támadt emberre egy nagyvad, melyet végül sikerült kilőni. Július elején egy 19 éves lány életét veszítette, miután a Bucsecs-hegységben, egy közkedvelt túraösvényen rátámadt egy medve. (MTI)

Bűnvádi eljárás indult egészségügyi alkalmazottak ellen Temesváron

Korrupció gyanúja miatt bűnvádi eljárás indult hat sebész és egy ápoló ellen Temesváron, a városi kórház onkológiai-sebészeti osztályán dolgozó egészségügyi alkalmazottakat hatóságai felügyelet alá helyezték – írta csütörtökön a Temes megyei törvényszéki ügyészség tájékoztatása alapján az Agerpres.

Az ügyészségi közlemény szerint a bűnvádi eljárás egészségügyi alkalmazottakat többrendbéli vesztegetéssel és vesztegetés elfogadásával gyanúsítják. Az egyik vádlott a gyanú szerint a városi sürgősségi kórház sebészeként 2022. április 15. és 2024. július 19. között fogadott el kü-

lönböző összegben kenőpénzt tíz betegétől.

Egy másik sebész szinte azonos időszakban kilenc páciensétől vagy azok hozzátartozóitól vett át különböző összegeket, holott a betegeknek volt egészségbiztosításuk, nem kellett volna fizetniük a műtétért, kezelésért – közölte az ügyészség. Másik négy társuk esetében szintén vesztegetés és vesztegetés elfogadásának a gyanúja áll fenn, csupán a büntettek elkövetésének időszaka és az összegek mértéke változik. Az osztályon dolgozó ápolónő is több betegétől fogadott el kenőpénzt – állítják az ügyészek.

A román sajtó ügyészségi forrásokra hivatkozva szerdán beszámolt az ügyben tartott házkutatásokról. A News.ro azt írta, hogy a hatóságok az egyik sebésznél ezer euró készpénzt találtak, melynek eredetét nem tudta megindokolni.

A hírportál emlékeztetett arra, hogy a temesvári városi kórház onkológiai-sebészeti osztályának korábbi főorvosát, Octavian Mazilut – aki előtte az egészségügyi intézmény menedzsere is volt – 2023-ban vesztegetés és vesztegetés elfogadása miatt három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték a Temes Megyei Törvényszék bírái. (MTI)

Előkészületek a 2024–25-ös tanévre

(Folytatás az 1. oldalról)

A beiskolázási terv szerint az osztályok, óvodai csoportok száma 4.383, a létszám 86.896 bölcsődés, óvodás, iskolás diák, számuk sajnos csökkenőben van.

15 oktatási egység még nem kapta meg a közegészségügyi és a tűzvédelmi engedélyt, többnyire azok, amelyekben még folyik a felújítás vagy az építkezés.

Ez megyszerte 67 tanintézményt érint. Ha a helyzet továbbra is változatlan marad, hat egységet ki kell költöztetni más helyiségekbe. Érdeklődésünkre a főtanfelügyelő-helyettes hozzátette, hogy nem fejeződött be a Schiller általános iskola felújítása, a Sincsei, valamint a Traian Vuia szakiskolákban is dolgoznak még az építők, szerelők.

A tanulók biztonságáról a tanintézmények bekerítése mellett az őrséget ellátó személyzet, videó-kamerák, a szolgálatos tanszemélyzet, valamint indokolt esetekben a rendőrséggel kötött szerződés alapján szakemberek gondoskodnak.

A beszámolóban elhangzott, hogy a tanfelügyelőség megszerkesztett, kiadott és kiosztott egy tájékoztató füzetet a nyolcadik osztályos diákoknak, osztályfőnökeiknek, az iskolaigazgatóknak 5388 példányszámban.

A nyolcadik osztályt záró ideai képességvizsgán elért eredmény 0,55 ponttal volt magasabb, mint az elmúlt évben, és 0,97 százalékkal az országos átlaghoz képest. 4.191 diáknak sikerült a vizsgája, 3.360-an jutottak be liceumba, 831-en szakiskolába és duális szakképzésre.

Az üres tanügyi állások betöltésére szervezett vizsgán 978 pedagógus

Fotó: Nagy Tibor

vett részt, akiknek a 43,05 százaléka ért el 7–10-es közötti átlagot, és meghatározatlan időre szóló (tituláris) állást választhatott. A pedagógusok 38,34 százaléka 5–6,99 közötti átlagot írt, ők az új tanévben helyettesítőként dolgozhatnak.

215 frissen végzett pedagógus jelentkezett a véglegesítő vizsgára, amelyen 76,63 százalékkuk érte el a nyolcason fölüli általánost.

A tej- és kifliprogramban 43.330 kisdíák vett részt, a program a meg egyezések, tisztázások nyomán az idén is folytatódik. Hasonlóképpen folytatódik a rászoruló diákok taniszerekkal való ellátása, amelyben a múlt iskolai évben 4712-en részesültek. Ezenkívül van egy sor minisztériumi és európai uniós támogatással

megvalósuló segélyprogram, amelyekre külön kitérünk.

Az idei tanév előkészítésével kapcsolatosan a főtanfelügyelő-helyettes elmondta, hogy szervezik a hagyományos munkaülést az igazgatókkal, folyamatban van a tanfelügyelők tematikus ellenőrzése az általuk koordinált tanintézetekben, továbbá a tantárgyankénti módszertani megbeszélés a tanfelügyelők és a pedagógusok között.

A nyáron folyamatosan pótolták a hiányzó tankönyveket, de vannak még új kiadású tankönyvek, amelyek meg kell érkezzenek. Még léteznek hiányosságok, egyes szaktantárgyakból továbbra sincs remény a tankönyvellátásra.

Az iskolaépületek karbantartása a helyhatóságokra tartozik.

Elkezdődött a jelöltállítási időszak a Maros megyei RMDSZ-nél

A parlamenti jelöltállításnak a célja a romániai magyarság erős és hatékony parlamenti képviselőinek biztosítása. Az RMDSZ Maros megyei szervezete, figyelembe véve a Szövetségi Képviselők Tanácsának (SZKT) 2024/5. számú határozatát, meghirdeti a képviselői és szenátori helyekre való jelentkezést. A jelöltállítás során olyan Maros megyei személyek jelentkezését várják, akiknek kivitelezhető terveik vannak, akik vállalják a munkát, és helyt is tudnak állni a megmérettetésben, valamint eleget tesznek a jelentkezési feltételeknek.

1. Jelölési kritériumok, azaz képviselő- vagy szenátorjelölt lehet az a személy, aki(t):

- tagja az RMDSZ-nek;
- 1989 előtt nem működött együtt a titkosszolgálatokkal, valamint nem volt függetlenített pártaktivista;
- az elmúlt négy évben nem indult a parlamenti, európai parlamenti, illetve a helyhatósági választásokon más párt, illetve szervezet színeiben;
- a tisztségre az illető megyében/területen működő valamely helyi RMDSZ-szervezet, a megyei Nőszervezet, valamely platform vagy a Magyar Ifjúsági Értekezlet megyei tagszervezete jelöli;
- felsőfokú végzettséggel rendelkezik;
- egy személy csak egy tisztségre pályázhat: vagy képviselőnek, vagy szenátornak jelöltheti magát;
- nem vehet részt a rangsoroláson az a személy, aki a 2024-es helyhatósági választásokon polgármester vagy megyei tanácselnök-jelöltként vett részt.

2. A jelölési dossziénak az alábbi dokumentumokat kell tartalmaznia:

- személyi igazolvány másolata;
 - önéletrajz, pénzügyi bizonylat, politikai nyilatkozat;
 - az RMDSZ-tagsági igazolvány másolata;
 - legalább 3 kerületi szervezet által megfogalmazott ajánlás.
- A jelölési dossziékat az RMDSZ Maros megyei szervezete titkárságán kell leadni a Kossuth utca 18. szám alatt, augusztus 30. – szeptember 9. között, reggel 9-től délután 4 óráig.

A kétéves keretszerződés még érvényben van

Tanévkezdéskor biztosítva lesz a tej és a kifli

A bürokratikus folyamatok elhúzódása miatt az elmúlt tanévek csupán a második felében kaptak állami tízórait a Maros megyei diákok, de a rövidesen kezdődő tanévek már az elejétől biztosítva lesz számukra a szokásos tejtermék és pékáru, a Maros megyei önkormányzat által kötött keretszerződés ugyanis két évre szól, nem kellett ismét közbeszerzést szervezni.

Menyhárt Borbála

A napokban jelent meg az országos hír, miszerint jóváhagyta a kormány a 2024–2025-ös tanévre az óvodásokat és iskolásokat célzó tej-kifli-gyümölcs program éves költségvetését. A teljes keretösszeg több mint 760 millió lej, amiből a gyümölcs- és zöldségprogram finanszírozására 96,1 millió lej áll rendelkezésre. 370,6 millió lej a tejtermékek beszerzésére, míg 217 millió lejt pékáru vásárlására fordíthatnak a megyei önkormányzatok. Az új kormányrendelet értelmében a 760,2 millió lejes keretből 1.908.231 óvodásnak, elemi iskolásnak, illetve V-VIII. osztályos diáknak juttatnak tízórait.

Az iskolai étkeztetési program kivitelezése évek óta nehézségekbe ütközik, és gyakran elégedetlenséget szül. Tavaly például több megyében csak a 2023–2024-es tanév második felére sikerült beszállítót találni a tejtermékek és a pékáru biztosítására.

A kormány ugyanis tavaly csak augusztusban, iskolakezdés előtt fogadott el rendeletet arról, hogy 2029-ig meghosszabbítja az állam által támogatott étkeztetési progra-

mot. A kormányhatározat megjelenését követően harminc napra kellett megjelenjen a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium és az Országos Közbeszerzési Ügynökség (ANAP) közös rendelete, amely a tej-kifli program közbeszerzésére vonatkozó tenderfüzetmodellt tartalmazta, így a szeptemberi iskolakezdésig esély sem volt arra, hogy a megyei hatóságok lebonyolítsák a tej, kifli és alma beszállítóinak kiválasztására a közbeszerzési eljárást.

Így az elmúlt tanév első felében azok a Maros megyei diákok, akik a megyei programban részt vevő településeken jártak iskolába,

nem kaptak állami tízórait, február közepén jelentette be a Maros Megyei Tanács, hogy végre lezárult a közbeszerzési folyamat, a szerződéskötések, és elkezdhetik kiosztani a gyerekeknek a tejet meg a kiflit. A megyei önkormányzat akkor közölt adatai szerint a 46.330 óvodásnak és kisiskolásnak heti három alkalommal tej és kifli, két alkalommal savanyított tej (szána) és keksz jár. Emellett hetente kétszer almát is kapnak a Maros megyei diákok.

Lukács Katalin, a Maros Megyei Tanács sajtófelelőse lapunk érdeklődésére elmondta, a keretszerződést két évre kötötték, így most, a 2024–2025-ös tanév kezdete előtt

nem kellett újabb közbeszerzési eljárást szervezni, tehát a szeptember 9-i iskolakezdéstől számíthatnak a diákok a tejtermékekre és kiflire, kekszre azokon a településeken, amelyek részei a megyei programnak. A Granpan Dor biztosítja a pékáru, a Friesland Campina Romania Rt. a tejtermékeket, a Fagul Impex Kft. pedig a gyümölcsöt szállítja – közölte a sajtófelelős.

18 önkormányzat vált ki a megyei programból

Az utóbbi években egyre több vidéki önkormányzat lépett ki a megyei programból, és helyi

termelőktől szerzi be a friss terméket. Maros megyében jelenleg 18 önkormányzat van, amelyek maguk bonyolítják le a saját településükön a tej-kifli programot – tudtuk meg Lukács Katalintól. A megyei programból kivált önkormányzatok: Segesvár, Nyárádszereda, Balavásár, Székelybere, Kibéd, Koronka, Nyárádkarácson, Maroskeresztúr, Nyárádremete, Nyárádgálfalva, Makfalva, Gernyeszeg, Nyárádmagyarós, Mezőpanit, Backamadaras, Sóvárada, Maroszentgyörgy és Csíkfalva.

Köztudott, hogy az évek során számtalanszor adtak hangot elégedetlenségüknek a szülők meg a diákok, elsősorban a megyei program keretében kiosztott kifli kapcsán, az előre csomagolt pékáru ugyanis, mire a gyerekekhez kerül, jóindulattal sem mondható frissnek, sem ízletesnek, ezért az iskolások nagy része el sem fogyasztja.

A megyei programból kivált települések zömében jó döntésnek tartják ezt a lépést, ugyanis sok esetben a vidéki pékségek, amelyekkel egyénileg szerződést kötöttek, a gyerekek asztalára reggelente friss, ropogós pékáru szállítanak, amit azok szívesen fogyasztanak el. Ez a helyzet például Balavásáron is, ahol a gyerekek nagyon szeretik az egrestői Eldi pékségből származó friss kiflit, melléje a tejtermékeket az új tanévtől a Friesland cégtől kapják – tudtuk meg Varga Adorján polgármestertől. Sófalvi Szabolcs, Maroszentgyörgy polgármestere elmondta, ők is saját kézbe vették a gyerekeknek szánt tízórai beszerzését, a helyi Kovács pékség süti a közösségbeli gyerekeknek a pékségek, a tejet a nyárádszeredai Gabriella tejfeldolgozótól, az almát pedig Bátosról vásárolják.

Színés Világ

XXI. évf. 35. (925.) szám, 2024. augusztus 30., péntek

Bolyai Farkas apja, VII. Bolyai Gáspár

Oláh Gál Róbert

Marosvásárhely művelődéstörténeti és kulturális fejlődésére senki sem volt olyan nagy hatással, mint Bolyai Farkas. Ezért is szeretném méltó módon megidézni a hatását Marosvásárhelyre, születésének 250. évfordulójára készülve, amelyre öt hónap múlva kerül sor (2025.02.09.). Tény, hogy Marosvásárhelyen sok kimagasló személyiség megfordult, mint például Aranka György, Antalffy Endre, id. szemerjai Szász Károly, Bodor Péter, de senki sem hagyott olyan mély nyomot a város történetében, mint Bolyai Farkas!

„Szép mikor nem a hely az embert, hanem az ember nemesíti a helyet, mint amikor egy kis makk az addig semmibe vett helyet kitűnővé teszi” – írta Bolyai Farkas Antal János református püspök és néhai tanárkollégája nekrológiájában. Hát ez az igazi „Bolyai Farkas-i” eszme tökéletesen talál magára a szerzőre, Bolyai Farkasra is. Marosvásárhelyt úgy ismerik a világ műveltebb rétegeiben, hogy a két Bolyai városa, így írta be magát Marosvásárhely az egyetemese művelődéstörténetbe és tudománytörténetbe. Mert igaz, hogy Aranka György Nyelvvelő Társaságot hozott létre, megelőzve ezzel a Tudós Társaság (a Tudományos Akadémia jogelődje) létrehozását, hiába volt Antalffy Endre az egyik legnagyobb orientalista, aki elsőként fordította magyarra a Koránt, és ismeretlen perzsa költőket emelt a perzsa irodalomtörténetbe, hiába adta ki Mátyus István orvosdoktor a Diætetica könyvét országos premierként, nem tudtak mély barázdát szántani a város művelődéstörténetébe.

A Bolyaiakat nem lehet túlszárnyalni. Mi lehet ennek a titka? Mi ennek a magyarzata?

Csak sejtéseim vannak és próbálkozom: Bolyai Farkas legnagyobb megvalósítása saját fia, aki messze túlnőtte az apját, akinek alkotását Stephen Hawking is az emberiség 20 legnagyobb szellemi alkotása közé sorolta.

A Bolyaiak ismételt bemutatását kezdeném az ősi 700 éves családfáról VII. Bolyai Gáspárral, Bolyai Farkas apjával. Mégpedig azért, mert VII. Bolyai Gáspár (1732–1804) már a marosvásárhelyi református kollégiumba járt, 1751-ben subscribált, Aranka Györggyel és Borosnyai Lukáts Simonnal egy időben.

A Bolyai családra tökéletesen ráillik az a napóleoni eszme, miszerint egy gyerek nevelését születése előtt jó 200 évvel kell megkezdeni. Ez a napóleoni elv a Bolyai családra tökéletesen ráillik, mert valamennyi Bolyai kiművelt, iskolázott ember volt.

Gondoljunk csak bele, valószínű, a marosvásárhelyi református kollégiumba járó VII. Bolyai Gáspár sem gondolta, hogy majd az ő fia, Bolyai Farkas hírnévben és hatásban is túl fogja szárnyalni a híres prédikátor Borosnyai Lukáts Simont és Aranka Györgyöt, a Királyi Tábla későbbi elnökét. Borosnyai Lukáts Simonról igen érdekes dolgokat írt Fogarasi Sámuel *Marosvásárhely és Göttinga* című híres művében¹, de ami tény, hogy még II. József császár is Nagyszébenbe hívatta Borosnyai Lukáts Simont, hogy prédikáljon neki, úgy szerette a református lelkész beszédeit. Erről biztos hallott a Zágóban jószágigazgató és Bolyában gazdálkodó VII. Bolyai

Gáspár is. De biztos, még álmában sem gondolhatott arra, hogy majd az ő fia, Farkas és unokája, János még az ősi Bolyai család legkiemelkedőbb képviselőit is túl fogja szárnyalni, és volt osztálytársai, Borosnyai Lukáts Simon és Aranka György hírneve is eltörpül a Bolyaiak hírneve mellett.

Itt a Népszerűség által biztosított nyilvánosságot használom fel arra, hogy feltegyem a kérdést: akad-e az ismeretlen olvasók között olyan, aki tud arról, hogy hol lappanghat VII. Bolyai Gáspár arcképe, az őt ábrázoló festmény. Mert Bolyai Gergely, Farkas kisebbik fia, a nagyapját ábrázoló festményt felküldte az Akadémiához, azzal a kéréssel, hogy másolják le. Sajnos ennek a festménynek nyoma veszett. De itt meg kell jegyezni, hogy éppen a Népszerűség hasábjain írtam meg, hogy keresem Szabó János festőművész gróf Teleki Annát ábrázoló festményét, és írásom után három évre jelentkezett Bilibók Kemény Botond Budapestről (volt bolyias vendiák), hogy nála van Szabó János Teleki Annát ábrázoló festménye (Bilibók Botond saját pénzén restauráltatta ezt az elveszettnek hitt

Szabó János Bolyai Farkast ábrázoló olajfestménye restaurálás előtt

Szabó János-művet). Még érdekesebb Szabó János Bolyai Farkast ábrázoló olajfestménye! Bolyai Gergely ezt is felküldte, a nagyapját, VII. Bolyai Gáspárt ábrázoló festménnyel együtt, Budapestre az 1880-as években. Evtizedekig kerestem és kerestem ezt a híres festményt, főleg az MTA kéziratárában, mert Gergely oda küldte. Az MTA jegyzőkönyveiben azonosította, tehát 1880-ban valóban oda került, de aztán nyoma veszett. Eppen nekifogtunk Apor Eszterrel, a Magyar Nemzeti Múzeum művészettörténészével, hogy kismonográfiát írjunk Szabó Jánosról, akinek köszönhetjük, hogy hiteles ábrázolásunk van Bolyai Farkasról, kedves tanáráról, amikor a Magyar Nemzeti Múzeum alagsorában megtalálták a Bolyai Farkast ábrázoló festményt. Mire a kismonográfiánk elkészült, addig Gulyás Csilla Margit, a Magyar Nemzeti Múzeum festőművész-restaurátora csodálatosan helyre is állította Szabó János Bolyai Farkasportréját.

Tehát nagy hatása van annak, hogy a Népszerűség az interneten is megjelenik, mert így a világon potenciálisan bárki olvashatja, és

hátha megtörténik az a csoda, hogy 150 év után előkerül VII. Bolyai Gáspár arcképe is!

Térjünk vissza VII. Bolyai Gáspárra, Bolyai Farkas édesapjára. Gáspár, miután elvégezte a református kollégium jogi osztályait is, kancellista (törvényszéki írnok) volt rövid ideig, majd a Bethlen család zágori birtokán lett jószágigazgató. És természetesen gazdálkodott a bolyai ősi birtokán. Ilyen minőségében ismerkedett meg a Domáldon (Zágó szomszédos Domálddal) lakó Pávay Vajna Krisztinával. Abban a korban ezek népes, virágzó és jól gazdálkodó falvak voltak. Benkő Samu közölte azt az igen kedélyes és humoros levelet, melyet az ifjú szerelmes Bolyai Gáspár írt jövődombeli feleségének, Pávay Vajna Krisztinának. Érdemes idézni a levélből, mert abból is kitűnik VII. Bolyai Gáspár művelt humora és íráskészsége.

„Kedves Édes Húgom Aszszony!

Reménységem felett midőn éppen nem véltém volna, szerencsétlenül oly alkalmas sághoz, mely által egyenesen levelemet Kedves Húgom Aszszony atyafiságos tiszteltére bocsáthatnám, jóllehet író eszköz dolgá-

Szabó János festménye Gulyás Csilla Margit festőművész restaurálása után (a Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona)

ban egy ide való boltos ember segítségével élvén, igen alkalmatlan módomban volt az írásban, de úgy is üresen a jó alkalmatosságot menni nem szenvedhettem...

Félek Húgom, hogy egyszer csak felülök a Göncöl szekerére, és éppen ott termek, mikor nem is reménylenéd, mert már látom, nem ok nélkül vélekedtek úgy felőlem az odavalók, mint tréfából Húgom Aszszonynak említettem volt, bezzeg megessenék nekem egy éjszaka oly hosszú utat tennem, tudom fáradt lések, emlékezzék meg Húgom Aszszony rollam, és némelykor az estvéli vacsorából tégyen el számomra egy-egy kevés jó ízű maradékot.

...
Az urat bátyám uramat az aszszonnyal edgyütt atyafiságos köszöntéssel tisztelem, én pedig kedves Húgom Aszszonynak megismert jó atyafiságos s emlékezetiben ajánlott vagyok, amíg élek

Kedves Húgom aszszonynak Igaz atyafiú örökre hív szolgája B Gspr mpr,
N. Enyed 11 ma Maji 1768.”

Szóval a szerelmes levél hangvétele a mai fiataloknak is tanulságul szolgálhat, hogy mi-

ként közelítettek a szebbik nemhez a 18. században.

Bolyai Gáspárt az élet sok elemi csapással sújtotta. Egyéves volt, amikor apját, II. Gábort a bolyai jobbágyok 1733-ban megölték, leégett a lakóháza és gazdasága. Fiatalon elvesztette feleségét, és egyedül nevelte fel két kiskorú fiát, Bolyai Farkast és Bolyai Antalt. Öregkorában is szinte teljesen egyedül maradt Bolyában, de derűs, vidám, optimista természetű haláláig megőrizte.

Az alábbi, utolsó, nagyobbik fiához, Bolyai Farkashoz írt levele nyelvemléknek is beillik:

„Édes Fiam

Kivánságod szerint egy jó Vedres általagot oda indítottam, Miske Úr jovoltából is inkább 4 kupa Sepröt bele eresztve mint sem szeretsen dioval meg einslagoltam² volna, töltsd meg oh Borral és a szekeret ott semmit se tartoztasd. Ürmös Bor nem kell Nekem, mert a szorit. Kaptam én Miske Úrtól és a Várból is oh³ Bort, meg főztem Ürömmel de úgy tetszik nem használt. 14. nap székem nem lévén Véér Gábornéval meg kristélyeztettem⁴ magam négy-szer két nap alatt, és igen jól Sunedált⁵, jól le lohadott a hasam, de ujra szorulásom van, éppen most estve hozott Szebenből egy Kristélyező sifontot⁶. Iszom az olajos káposzta levét, és egyebet is. A hasam pedig szörnyüképpen háborog, rotyog, nyargalozok mint csörgedező patak. Már holnap megint kristélyt adhibealtatok⁷. Mi több nyomoruságatok között szolgáló dolgában legnagyobb bajban vagyunk nem lehet itt semmiképpen boldogulni. Antalnak sints szolgája, Szivuly el szökött e miatt ő sem mozdulhat egy felet is.

Vagyok szerető Édes Atyád: Bolyai Gáspár

Bolya 28 január éjszaka 10 orakor 1804⁸”

Halálának körülményeit is nagyjából rekonstruálni tudjuk a Bolyai-levelek alapján.

Bolyai Farkas 1804. március 1-jén, Domáldon ezt írta Gaussnak:

„Febr. 17-én atyám, a tiszteletre méltó agg 74 év után, a 75-ikben kiszabadult földi börtönéből; mindenkor erős, eleven lelke halálos ágyán sem hagyta el, élénken beszélt utolsó pillanatáig, amikor hörögni kezdett, maga mondta, hogy hörög, tüstént megmosdatta magát, hogy halála után a sok ostoba szokás nélkül fektessék anyám mellé, elbúcsúzott, és az utolsó pillanatban megkérdezte: »Hol van az akiben most bíztam, Isten!« és elszenderedett a hosszú, hosszú kegyes éjszakába.”⁹

A fenti levél igazolja, hogy apja erős lelkű, kemény ember volt. Sok megpróbáltatáson ment keresztül, de bátran vállalta a sorsát, és fiaiban volt minden vígasza. Nem csalatkozott hitében és reménységében.

¹ Fogarasi Sámuel: *Marosvásárhely és Göttinga*, Kriterion Könyvkiadó, 1974

² einschlagolás = boroshordóban fertőtlenítés (pl. kénlappal)

³ valószínű óbort

⁴ beöntés

⁵ sunedeált = megnyugodott

⁶ kristélyező sifon = beöntésre való eszköz

⁷ adibealtatok = alkalmazok (kristélyt adibealtatok = beöntést alkalmazok)

⁸ MTA KK Bolyai K 23/19

⁹ Benkő Samu: *Bolyai-levelek*, p. 57–58.

A természet kalendáriuma (DCXXXII.)

Kiss Székely Zoltán

*Tavaly is ez kezdte, ez a két juharfa,
lombjukban megtört a zöldek zuhatagja.
Tavaly is így indult, nagy udvarú holddal...*

Múlt héten ezzel fejeztem be, ma ezzel kezdem: **Páll Lajos Augusztus végén** versével. Ha kedved tartja, lépj nyomomba, kedves Olvasóm!

Süvegeljünk egyet **Szenczi Molnár Albert** sírjánál a Házsongárdi temetőben. Éppen 450 éve született Szencen, 1574. augusztus 30-án. Nagypapja **Mátyás király** katonája volt, Székelyföldről került Pozsony környékére. Molnár lett, apja is az volt. 1584-től Szencen, Győrben, Göncön, Debrecenben tanult, 1590-től Wittenbergben, Heidelbergben és Strassburgban. 1600 körül bejárta a Felvidéket. 1600-tól Herbornban tanult, 1601-ben korrektor volt Frankfurtban. 1603-ban Altdorfban kezdte el írni latin–magyar szótárát. 1604-ben Nürnbergben tartózkodott, hogy szótára kinyomtatását gondozza. Prágában a **Rudolf királynak** ajánlott munkát személyesen adta át az uralkodónak, ott ismerkedett meg **Keplerrel** is. 1612-től Rohoncon udvari pap volt **gróf Batthyány Ferenc** dunántúli főkapitányánál. 1614-ben beutazta Erdélyt, de a Bethlen Gábor fejedelem által felajánlott tanári állást nem fogadta el, 1624-ben Kassára ment, ahol **Bethlen Gábor** gondoskodott ellátásáról, s így kizárólag tudományos és írói tevékenységet folytatott. 1626-tól haláláig Kolozsváron élt.

*Mint az szép híves patakra
Az szarvas kívánczik...*

Ki ne ismerné a **XLII. zsolttár** kezdő sorait? Céltudatos tudós volt, aki egész élete művével használni akart. Latin szótárával, mely átdolgozásokkal a XIX. sz. közepéig használatban volt, megnyitotta a magyar értelmiség előtt az utat az európai tudományosság felé. Latin nyelvű magyar nyelvtanával **Sylvester János** után elsőnek ismertette meg Európával a magyar nyelv sajátosságait. A református egyházat megajándékozta a zsolttárak fordításával, a javított Károlyi-bibliával, a Heidelbergi Kátéval. Hatása a magyar irodalmi nyelv, a magyar verselés fejlődésére korszakalkotó.

A fenti két sor egyben arról is árulkodik, hogy az élő természet ölében sem volt csupán vendég.

Eme meggyőződéssel lépek át szeptemberbe.

A szeptember a régi római naptárban a hetedik hónap volt („septem” = hét), s ezt a nevet megtartotta akkor is, amikor már a kilencedikké vált. A rómaiak a görögöktől vették át a hetes szám (hepta) nevét. Ez a görög hetes szó pedig a „hepo” igéből eredt, amelynek jelentése: „követni”, „ujjal rámutatva követni, üldözni valakit”.

Amikor ugyanis még az ujjakkal való számlálás divott a görögöknél – írja **Supka Géza** a **Kalandozások a kalendáriumban és más érdekességek** című művében –, az egyet a bal kéz hüvelykénél kezdték, ötös volt a bal kéz kisujja; a jobb kéz hüvelyke volt a hatos szám, s így a jobb kéz mutatóujja lett a hetes. Ezzel a mutatóujjal, a heptával lehetett valakit megigézni, rámutatva őt követni, üldözni. A hetes számjegy tehát voltaképpen azt jelenti, amire „rámutatunk”, „ujjal rámutatva követünk”, „üldözünk”.

Szeptembert repülő, nevető ifjú személyesítette meg, bíbor ruhában, fején köleskoszorúval. Jobbjában mérleg – a hónap jele, baljában szőlővel és más gyümölcselel teli bőrszaru. Az ifjút szőlő koszorúzza **Ceres** is helyettesítheti. A bíbor ruha – **Cesare Ripa** magyarázata szerint – a „királyi” hónapnak járó viselet. E címet pedig azért kapta, mert bőkezűbb, mint társai (az ötletet a pirosodó lombok adhatták, a vörös szín majd mindennél hagyományos az ősz színe).

A hónap régi magyar nevei: **mérleg hava**, **Szent Mihály hava** – írja **Jankovics Marcell** a **Jelkép-kalendáriumban**. – Az előbbi a **Mérleg jegy szeptember utolsó dekádjában kezdődő uralmára utal** (időszámításunk kezdetéig az őszpont a **Mérleg csillagképbe** esett), **Szent Mihály arkangyal viszont a szeptember utolsó és a Mérleg első dekádjának legrangosabb szentje**.

136 évvel ezelőtt, 1888. szeptember 2-án született **Kassán Haltenberger Mihály** geográfus. Egyetemi tanulmányait Budapesten és Németországban végezte, Greifswaldban doktorált 1911-ben. Az olasz és a svájci Alpokban járt tanulmányúton, 1912–13-ban ösztöndíjasként megfordult az Amerikai Egyesült Államokban is. 1918-ban lett a budapesti egyetem magántanára: leíró földrajzot adott elő. A húszas évek elején a tartui egyetemen megszervezte a balti-tengeri oceanográfiai kutatásokat. Hazatérése után több mint három évtizeden át vett részt a tengerészti képzésben. Főként a tengerészeti földrajz kiemelkedő szakembereként tartják számon. Leíró és tengerészeti földrajzi szakmunkái mellett 1915-ben sajátos témájú művet is publikált, **A világháború geográfiáját**.

„Földreszállt darab a tengerarcú augusztusi égből”

1896-ban, szeptember 5-én halt meg **Margó Tivadar** zoológus, az első magyar darwinisták egyike. Orvosnak készült, de a pesti és a bécsi egyetemen először filozófiai és természettudományi előadásokat hallgatott. 1838-ban Pesten bölcsészdoktori, 1840-ben orvosdoktori oklevelet szerzett. 1841-ben sebészdoktorrá és szülézmesterré avatták a bécsi egyetemen. Néhány évig a bécsi kórházban dolgozott. A szabadságharc idején honvédorvos volt. 1851-ben szövettenből lett egyetemi magántanár. 1858-tól Bécsben az izomrostok élettanát tanulmányozta. 1860-tól a kolozsvári orvossebészeti tanintézet, 1862-től haláláig a pesti egyetemen az állattan és az összehasonlító bonctan tanára volt. Jelentősek szövetten kutatói, s továbbfejlesztette a mikroszkópiai vizsgálati módszereket. Ellenőrizte **Darwin Az ember származása** című művének fordítását, és Darwinnál tett látogatása után, **Charles Darwin élete, jellemé és irodalmi működése** címmel, az 1884-es első kiadáshoz írt bevezetőt.

Ugyanezen a napon, 1927-ben halt meg **Schafarzik Ferenc** geológus, a földregésztan és hidrogeológia egyik hazai úttörője. Tanulmányait a nagyszabeni állami főgimnáziumban s a budapesti tudományegyetem bölcsészeti karán végezte. 1876-tól 1882-ig az ásványtan tanársegédjeként **Szabó József**nek volt asszisztense az egyetem **Ásványtani Intézet- és Gyűjteménytárában**. 1884/1885-ben még a Földtani Intézet geológusaként a Kárpátokban és a Középhegységekben 110 közettermő helyet járt be, ahonnan tízezer kö-

zettermő helyet hozott. Ezekből általa meghatározott mintasorozatokot alkotva (150 példányból álló gyűjteményként) 60 középiskola, illetőleg főiskola kapott, amelyek alapján a közzettan s a geológia tanítása szemléletesebbé válhatott.

(Ilyen közzettára volt a marosvásárhelyi Református Kollégiumnak is – melynek csak maradványait volt alkalmam látni, amikor az 1970-es évek elején (!) kibobásra ítéltett...)

1886-ban a földművelésügyi miniszter támogatásával **Déchy Mór** III. kaukázusi expedíciójával bejárta a Kaukázus középső hegyláncait, Dagesztánt, a bakui kőolajmezőket, Örményország némely részét, Konstantinápoly környékét és Görögországban Lauriumot. 1889-ben Nápoly környékét tanulmányozta. 1891-ben Svédországban és Norvégiában, 1892-ben Felső-Olaszországban, 1893-ban Görögországban tanulmányozta ezen országok kőbányáit és kőbányaiparát. 1896-ban a Retyezát hegycsoport geológiai feltérképezésén dolgozott. 1904-től a Műegyetem geológiai tanszékén az oktatást megreformálta, helyszíni vizsgálatokat, geológiai tanulmányutakat iktatva be a hallgatók számára. Az MTA 1902-ben levelező, 1916-ban rendes taggá választotta. 1910–1916 között a **Magyarhoni Földtani Társulat** elnöke volt.

Kiemelkedő pontosságú, helyszíni felmérésű geológiai térképei mellett „*azt mondhatnók, hogy Koch Antalón kívül alig volt még egy olyan magyar geológus, aki a mineralógiától kezdve az összes geológiai tudományokon keresztül a paleontológiáig annyi tudást halmozott volna fel agyában, mint Schafarzik Ferenc*” – írta róla **Papp Károly** 1927-ben.

*Az ősz latinkönyves tógásdiákja
már bevonult zordon kollégiumába,
de itt künt próbát tesz még az örök nyár.
Tarlók felett langyos szellő terelget
öröklétnék szánt magvakat. Közöttük
madárcsontvázként ödög az ökönyál.
Valahol rothad egy órjási gomba,
de hibbant cinke álmodik tavaszt,
s a feltámadás kürtje az iromba,
megjegyzett erdőn új csírát fakaszt.*

Jékely Zoltán Másodvirágzás című versének első strófájával búcsúzom egy hétre, kedves Olvasóm.

*Kis rézkigyó táncol az erdőszélen,
testébe télire napot raktároz,
hogy kellő fényvel és kalóriával
fogjon a földalatti éjszakához.
A lódarázs ijesztő surrogással
dicsekedik, hogy mézet még talál,
de a lomb közt láthatatlan kaszával
vág rendet száz miniatúr halál.
Másodvirágzó szentlászlófüvek kék
csillaga egy-egy földreszállt darab
a tengerarcú augusztusi égből...*

A vers Kolozsváron íródott, még 1946-ban, s az ajánlása is sokatmondó:

Benedek Marcellnak, az erdei találkozás emlékére.

Az erdő valószínűleg a kolozsvári Hója; akkor még mindketten a kolozsvári magyar egyetem előadói voltak...

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2024-ben, augusztus végén

„Lombjukban megtört a zöldek zuhatagja”

Épített örökségünk

A Rákóczi–Bánffy-várkastély

Gyalu Kolozsvártól szűk húsz kilométerre, nyugatra fekszik. A település nevének eredete vitatott. A magyar nyelvészek általában az ótörök *jal* (megéget) szóból származtatják. A Kapus- és a Meleg-Szamos egyesülésénél már a rómaiak is castrumot építettek. A honfoglaláskor földvárak voltak. A tatárjárás idején elpusztult lakossága helyére az erdélyi püspök százokat és hegyi román pásztorokat telepített. A gyalui várat, a kalotaszegi várak egyikét a 14. század végén építették az elpusztult Fenes vára helyett. 1541-ben egy ideig itt tartotta udvarát a Budáról elűzött özvegy Izabella anyakirályné. Kincstartója, Fráter György, vagyis György barát, Várad püspöke 1541. december 29-én ebben a várban kötötte meg a titkos gyalui egyezményt Habsburg Ferdinánd király megbízottjával.

Nagy-Bodó Tibor

Gyalu honfoglalás kori földvárát Anonymus is említi

Gyalu helyén egy római castrum állott, melynek maradványait a várkastély parkjában tárták fel. A honfoglalás kori földvárát Anonymus is említi.

Jakab Elek e település keletkezését 1212-re teszi, azonban csak 1246-ban IV. Béla oklevelében említik, amikor a király Gallus erdélyi püspök kérésére a Gyaluban maradt lakosságot és az újonnan letelepített szabadokat – minden vajdai joghatóság alól kivéve – az erdélyi püspök által kirendelendő bírónak rendelte át.

A püspöki várról 1439-ben szólnak először az okiratok

Amint azt már a felvezetőnkben röviden említettük, a megfogyatkozott lakosság helyére a püspök előbb százokat, majd az apát-sági uradalom határán élő hegyvidéki román pásztorokat – akikről különben 1344-től vannak adataink – telepített ide.

Gyalu új püspöki váráról első ízben 1439-ben adnak hírt, amikor várnagyát – *castellanus de Gyalo* – említik.

A várat 1373 után építhették, mert eddig a püspököknek csak kúriája volt.

A bástyába épített kápolna

Kiss Gábor az *Erdélyi várak, várkastélyok* című könyvében arról ír, hogy a nagyméretű, négyszögletes udvart körülvevő, átlag 2,8 méter vastag védőfalhoz különböző rendeltetésű helyiségek sora csatlakozott.

Sarkait négy különböző alaprajzú bástya erősítette, közülük az egyik kerek, a többi pedig négy-, hatszögletű volt. A nagy, délnyugati bástyába építették be a kápolnát.

A várnak eredetileg két kapuja volt, egyik a keleti, másik pedig az északi szárnyon, míg két kisebb kijárata nyugatra, az erdők felé vezetett.

Háromszoros, átlag hat méter mély és kb. tíz méter széles árok vette körül. Erős kapuzatához cölöpökön nyugvó fahíd vezetett, melynek alsó szakasza felvonóhidként működött.

Náprágyi Demeter püspök ide helyezi székhelyét

Gyalu a királytól vásártartási jogot és vámmentességet kapott, így Erdély ezen részében a gyulafehérvári püspök legfontosabb birtoka maradt. Véglegesen 1566-ban rendelték a fejedelmi udvartartás alá.

Gyalu várát és uradalmát 1587-ben Giczi János gubernátor kapta meg, az ő két év múlva bekövetkezett halála után 50 ezer fo-

rint zálogösszegért Báthori András bíboros szerezte meg.

Báthorától azonban 1594-ben hűtlenség vádjával a fejedelem elvette, és 1597-ben Náprágyi Demeter püspöknek adományozta, aki ide helyezte püspöki székhelyét.

Gyalu más várakkal együtt az erdélyi rendek kezére kerül

Báthori András fejedelem meggyilkolása (1599) után Mihály vajda vonult be seregével Erdélybe, és miután egy részét 1600. július végére elfoglalta, I. Rudolf királytól egyebek között Gyalu várát is követelte, de kérését elutasították.

Miután a miriszlói ütközetben az erdélyi rendek Basta tábornok seregeinek segítségével 1600. szeptember 18-án döntő győzelmet arattak a vajda felett, Gyalu más erdélyi várakkal a rendek kezére került.

Basta tábornok meggyilkoltatta Mihály vajdát, és seregével: „...*Pecz Jánost Gyalu alá küldé, mert Sigmund hűségében vala. Vala benne egy Szilvási pap, kit Náprágy Demeter püspök hagyott benne tisztartóul. Lőteté Pecz Gyalut sok ideig. Mikor pedig lövének ötvenheted uttal, megadák a várat hűtre – de eb hűtre, mert a bolondok (vallo-nok) és hajdúk mindent feldúlának, fosztának, le is vagdalának az szolgáló rendben...*” – írja gróf Mikó Imre, az *Erdélyi történelmi adatok* című munkájában.

Basta pedig az elfoglalt Gyalu várát a párt-jára állt Sennyei Pongrácznak adta.

Sennyeit később fej- és jószágvesztésre ítélik

Bocskai István szabadságharca idején Gyalu vára az utolsók között adta meg magát a fejedelemnek, aki azt 1605-ben a Segesvárt feladó Rác Györgynek adományozta.

Rác azonban részt vett a fejedelem elleni összeesküvésben, ezért Bocskai elfogatta, a szamosújvári börtönbe záratta, és Gyalut visszaadta Sennyeinek.

Keresztes Géza műépítész, műemlékvédelmi szakmérnök által a rendelkezésünkre bocsátott dokumentációból tudjuk meg, hogy később a Báthory Gábor elleni Kendi-féle összeesküvéshez csatlakozott Sennyeit az 1610. március 25-én Besztercén megtartott gyűlésen fej- és jószágvesztésre ítélték, Gyalut pedig uradalmával együtt Báthory Gábor bizalmasának, Kamuthi Farkasnak adta.

E család 1631-ig birtokolta, amikor I. Rákóczi György fejedelem 32 ezer forintért Zólyomi Dávidnak zálogosította el.

Tőle 1633-ban hűtlenség vádjával vették el, és a fejedelem fiának, Rákóczi Zsigmondnak adományozták.

Fontos tudni még azt is, hogy az ő nevéhez

Ki volt Szalárdi János?

Szalárdi János 17. századbeli erdélyi hivatalnok, történetíró Szatmár vármegyében született 1601. július 23-án, és hatvanöt évesen Fogarason halt meg 1666. szeptember 27-e előtt, feltehetőleg augusztus 3-án. Külföldi egyetemeken tanult. 1633–1638 között az erdélyi fejedelmi kancellárián a nagyobb kancellária írnoke volt, 1637-től pedig fejedelmi vice secretarius, ami a kancellária napi működésének irányítását jelentette. 1638-tól a gyulafehérvári fejedelmi levéltár conservatorává nevezték ki. Nagyvárad török elfoglalása előtt, feltehetőleg 1640 és 1660 között a várad káptalan levélkeresőjeként – requisitor – dolgozott. 1664-től élete végéig a kolozsmonostori konvent levéltárának egyik őreként tevékenykedett. 1665-től a várőrségek tartására kivetett adó, a vöröstoronyi harmincad jövedelme és a Szamoson túli országos jövedelmek perceptora – adóbeszedője – lett. Az 1666. februári országgyűlésen a „partiumbeli, Kolos, Doboka, Belső-Szolnok vármegyebeli hódoltatás alatt levő részeinek minden rendbeli pénzbeli adónak és egyéb jövedelemnek generális perceptorának” – azaz adóbeszedőnek – rendelték ki.

Munkásságáról:

Kéziratban maradt munkája *Szalárdi János siralmas krónikája*. A mű fontos forrással szolgál az 1657. évi szerencsétlen végű lengyelországi hadjárat utáni zavaros időszakról, egyben az első nagyobb kísérlet a rendszeres történetírásra.

Szalárdi életében – feltehetőleg anyagi okok miatt – nem nyomtatták ki. A kéziratot 1666-ban a gyulafehérvári kollégium könyvtárában őrizték, innen 1855-ben Kemény József könyvtárba került. 1898-ban Kemény Zsigmond adta ki az Újabb Nemzeti Könyvtár II. folyamában, új kiadása 1980-ban Szakály Ferenc gondozásában jelent meg.

fűződik a vár helyreállítása. Írott dokumentumok tanúskodnak arról, hogy az építkezéseket saját tervei alapján Haller Gábor vezette.

Amit Szalárdi János feljegyzései megörökítenek

Az 1639-ben kezdődött és feltehetően a következő évben befejeződött építkezésről írja Szalárdi:

„...*Gyalu vára amint régen épített volt a négy toronybástyák közt mind környül vártakra és lövőlyukakra s azon belől a házak egy kis szoros piacdval, azokat, hogy a házak kisebb éggel és nézeléssel lehetnének, éppen a várnak belső köfalai mellé vetetvén, és a vár piacát nagyon megbővítettvén..., a házak ablakait mind a külső főfalakon hagyatta s a házak felső boltozatán felül ismét környös-környül mind lövőlyukakra, vártákra építete vala, úgy, hogy, szükségnek idején mind onnan felül, s mind a házak környös-körül levő ablakokrul szakállásokkal, muskétályokkal s a bástyák felől a vár tarackokkal is egyaránt löhetnének. Az árokból napkelet felől a vár kapuját ejtvén alatta, egy tornyot is rakatott vala, de hogy ennek fundamentumát a fundáló rosszul fundálta volna, felrakásával is nagyon siettetvén, mindenestől a vár árkába leszakadott vala...*”

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése:

Anakronisztikus Erdély egész történelme és annak mai napi vetülete is.

Gyalu vára és a névadó Gyalu vezér története példázza talán leginkább. A Gesta Hungarorumban megemlített Erdőntúli, azaz Transsylvania területére felhúzódo türk-blak népcsoport vezére, az a bizonyos Gyalu (Gyel, Gelou, Gelu, Gyél) a román történelmi narratíva szerint már egy innen eredeztető színromán személynév. A mai történetírás már ezt a Szamos és Kapus vizek összefolyásánál fekvő vidéket azonosítja a fenti vitéz uralkodási területének. A sors finitora, hogy nem messze innen Töhötöm, azaz Tétény által lelte halálát Gyalu, a vezér nélkül maradt sereg meg örök esküt fogadott Tétény honfoglaló hadainak.

A vár mai formájának kialakulási fázisai jól követhetők, történelmi sorrendjében részben

dokumentáltak is. Szerencsésnek mondhatjuk ugyan a többször világi és uralmi igények szerint átalakított épület megszületését. Mikor bő 22 évvel ezelőtt benyitottunk az akkor gyermeknevelő intézetként működő várkastélyba, megszólalt bennem, hogy ennél lejjebb talán csak nem lehet egy ilyen nemes hajlékban. Aztán a város magas kerítésű parkja mögé elbújtatt csoda mellett számtalanszor elhaladva beugrottak a későbbiekben olvasott kastélyleírás képei: a fejedelemnek épített Urunk bástyája, a fejedelemasszony használatára átadott Asszonyok bástyája, a napi többszöri használatú Kápolna, az alvinci habánok által felállított színes szemeskályhák sora, és nem utolsóként a tarka csempe borítású Udvarlópalota. Hová juthattál, híres Gyalu várkastélya? Erdélyben ez csak így működött. Közeli császári-királyágunk idején pedig a legeldugottabb kis faluban is találtál tanító, papokat, kereskedőt, birtokost, iparost, drága magyarokat, akikre rábízhattad magad. Aztán jött a balkáni hozzáállással újjáépített és nyugati életmód megfeleltetésének átlátható szintézise, a mai valóság.

A Kalotaszeg, Mezőség és Mócvidék kapcsolataiban található Gyalu szerencsésnek mondhatja magát. A két állam összefogásának köszönhetően a várkert és a kastély épülete megmenekült, a részben elkészült munkákat az idén át is adták.

Mára már ott csitul a hajdan véresen sühogó közeli Varjú nemzetség jövőbe néző szárnycsattogása, hiszen a város mostani polgármestere éppen a multikulturalizmust hirdető, Gyalu vitéz népét felidéző Gelu Vasile Topan. Anakronisztikus Erdély egész történelme és annak mai napi vetülete is.

* *A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációért külön köszönet Keresztes Géza műépítész, műemlékvédő szakmérnöknek; az illusztrációkat, a régi és a mai képeket Demján László műemlékvédő építész és Vetési László református szórványlelkész, a romániai református egyház szórványügyi előadója a saját munkájukból és gyűjteményükből küldték el a szerzőnek. Tekintettel a vár mai állapotára és helyzetére, összeállításunkat jövő pénteki lapszámban dr. Kálmán Attila történész soraival még kiegészítjük.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 1117.

Egy közmondást idézünk a fősorokban.

1	NŐI NÉV (SZEPT. 16.)	SZERB VÁROS	TE ÉS ÉN ZENE PÁPIRÓN	A NÁTRIUM VEGYJELE	FRANCIA IFJÚSÁGI ÍRÓ
S					K
2	A	BECÉZETT ISTVÁN BECSUK		MŰVÉSZET (LATIN) LEVEGŐT IGÉNYLŐ	TILTÓSZÓ KEZDŐDÍK A ROHAM!
TÜZET ÉLESZT			NAGYOBB HELYSÉG IFJ. ÍRÓ (FERENC)		
BEJÁRAT-BIZTOSÍTÓ SZERKEZET		HARAPÓ SZOLMIZÁCIÓS HANG		EZER! A SZEMÉT HASZNÁLJA	
SODRÁS MOST KÉSZÜLT		PARIPA EURÓPAI FOLYAM	NÉLKÜL (NÉMET) FEJETLEN FARM!		
		EGÉSZ RÉSZÉ SZEKÉRNYSI TEHER		SÉRTETLEN ... KÉR (BESZÉLNI AKAR)	
A KERESKEDELEM TÁRGYA		AZ ARGON VEGYJELE IDEGEN IRÉN	SZÍV (NÉP) JÓK AZ IZMAI		
A LEJT VÁLTJA			SPORT-TRIKÓ EBLAK	RÓMAI 50 ELGONDOLKOZÓ	
SZÁNDÉKOZÓ			DÜLEDÉK KÉZIMUNKÁZIK (A NŐ)	A FÖLD PÓLUSAI	
PÁRAI		KÖTÉSBŐL LOPÁS LONDON NÉPE			
BRAN TÁRSA KITART MELLETTE		RÉG ÉLT ELŐD TE ÉS Ó	FÉLIG LAKÓ! TÉVESEN JEGYEZ		
		CSINOS, TAKAROS KORSZAK	RÉSZBEN LEARATI! FRANCIA ARANY		
LEVEGŐ		OLASZ AUTÓJEL FÉLIG NAGY!	KIS PAJTA SZIBÉRIAI FOLYAM	KILO (RÖV.) VÉGTELEN GÁTI!	
URALKODÓ ÜLŐHELYE			KEZDŐPONT RÓMAI 1000		
L. N. J.	G			OLLÓS ÁLLAT	

Az ÉVFORDULÓK (8/3)

című pályázat nyertesei:

Feier Ilona,
Szászrégen, Duzilor u.
Kosztá Julianna,
Marosvásárhely, Építők sétány

A pályázati rejtvény megfejtése:

MADERSPACH; BUNSEN; MAGYARI; SEPRÓDI;
SOUTHEY; SZENCZI; HAHN; ZÓLYOMI; NAGY

Kérjük a nyerteseket, jelentkezzenek a 0265/268-854-es telefonszámon.

Megejtések az augusztus 23-i számból:

Minirejtvények:

1. Notre Dame
2. Lili bárónő

Skandi:

A szerelmet rendszerint a fukarság űzi el a háztól.

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

1	2	3	4	Á	5	6	7	8	D
9					10				
11	12	13	14	15		16		17	
19					20				21
22				23		24		25	
26				27		28		29	30
31			32			33		34	
36		37			38		39	40	41
43			44			45		46	47
48	49				50			51	52
Z					Á			Ü	
									54

VÍZSZINTES: 1. Az idézet első része. 9. Síkság. 10. Környezet. 11. Épületszint. 16. Duzzogva neheztel. 18. Tangens (röv.). 19. Úrmérték. 20. Arra a lapra jegyez. 21. Attila népe. 27. Mesebeli törpe. 23. Római 1050. 24. Szegszélek! 25. Csodás történet. 26. Női név (jan. 29.). 27. Maxidoboz. 29. Porció. 31. Intő tartalma! 32. Izgalmas eset. 34. Dublin lakója. 35. Fél test! 36. Katonai tömb. 38. Üres hant! 39. Esztendő. 41. Tobzoska (amerikai állat). 43. Papíron lejegyezve. 45. Megjelenési forma. 47. Haladás, határok nélkül! 48. Fejletlen a maneta! 50. Anyagtalan tér. 51. Szerencsét hoz, ha négylevelű. 54. Művészet (latin).

FÜGGŐLEGES: 1. Idegen művészet. 2. Téli csapadék. 3. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei helység. 4. Béka lehet ilyen. 5. Latin szerelem. 6. Orosz autómárka. 7. Gyilkol. 8. Vallási szertartás rendje. 11. Az idézet befejezése. 12. Az ő érdekében. 13. Szicíliai vulkán. 14. Oroszlánnév. 15. Német személyes névmás. 17. Lettország fővárosa. 20. Elegy, keverék. 21. Sebhely. 23. Poggyász. 25. Magas folyópart. 27. Szolmizációs hang. 28. Odavissza női név. 30. Római 501. 32. Hörpintés, nyelet. 33. Az egyik égtáj. 35. Ringo ... (Beatles-dobos). 37. ... San (ázsiai hegység). 40. Elismeri tetteit. 42. ... iacta est (Caesar). 44. Tejtermék. 45. Angyalrang. 46. Jel, stigma. 49. A nátrium vegyjele. 50. Ver. 52. Végtelen híd! 53. Bent lesz!

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megejtéseket 2024. szeptember 12-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Német szerzők

1	2	3	D	4	5	L
6				7		
8			9			N
10			11		12	
		13				14
15	16				17	
18				19		

VÍZSZINTES:

1. Német költő (Friedrich). 6. Menyasszony. 7. Törvény (francia). 8. Számomra. 10. Tangens (röv.). 11. Létezés ténye. 13. Férfi (argó). 15. Komor. 17. Mutatószó. 18. Japán tornász (Takasi). 19. Tesz.

FÜGGŐLEGES:

1. Hazudozó. 2. Idős. 3. Kis ház. 4. Okos. 5. Fába vés. 9. Kiárúsít. 12. A Nílus forrástava. 13. Kontra ellentéte. 14. Lapos terület. 16. Forrasztófém.

1	2	3	T	4	5	H
6				7		
8			9			D
		10			11	
12	13			14		15
16			17			
18					19	

VÍZSZINTES:

1. Német író (Johann Christoph). 6. Egy (angol). 7. Majdnem zseni! 8. Szita. 10. Megérinteni tilos. 12. Mostani. 14. Ábrázat. 16. A házba. 17. Műsorszórás. 18. Bánati város. 19. Szépnem.

FÜGGŐLEGES:

1. Modortalan, nyers. 2. Japán tornász (Takasi). 3. Testre vonatkozó. 4. Kötetlen. 5. Kettős betű. 9. Arat! 11. A vegyjele: U. 13. Levegő, latinul. 15. Lyukas rúd. 17. Jótékonykodik.

L. N. J.

KOBÁK KÖNYVESBOLT

Marosvásárhely,
Győzelem tér
18. szám,
www.bookyard.ro

Disznajói falunapok

Augusztus harmadik hétvégéjén a Marosvécsi Polgármesteri Hivatal, a disznajói RMDSZ, a Nőszervezet és a Közösség Kovácsa Egyesület szervezésében sor került az immár hagyományos disznajói falunapi rendezvényekre.

Vita Piroska

Idén rendhagyó és innovatív módon nyitottuk meg az eseménysorozatot, plakátokon és közösségi oldalakon is meghirdetett, biciklis és elektromosjármű-felvonulással. Nagy Enikő, a Disznajói Nőszervezet elnöke köszöntötte a kultúrotthon udvarán összegyűlt résztvevőket, és röviden ismertette a hétvége programját. A hét elején minden tuktuktulajdonos meghívót kapott a péntek délutáni eseményre, és a szervezők örömeire szép számban jelen is voltak lufikkal, virággal feldíszített elektromos jár-

vendégségbe a szervezők a felvonulókat. Mindenki elégedett volt a teljesítményével: a biciklisek, hogy bírták az iramot, a tuktukosok az in-tegetést és túlkölést, a rendőri kíséret és Vita István alpolgármester, hogy nagyobb incidens nélkül végigjártuk a falut, ami nem kis dolog, tekintve a hatalmas forgalmat. Az emelkedőn leálló tuktukot, a leeső bicikliláncot,

tényleg senki sem úszta meg szárazon, de ezt a kánikulára való tekintettel egy gyerek sem bánta.

Itt kell megemlítenem a Könyvkuckót, amely szintén az önkéntes fiatalok ötlete és munkája nyomán született. A régi iskola előterében rendezték be az olvasásra csábító kuckót, hangulatos, kreatív és igen színes, gyerekek és felnőttek igényeit kielégítő könyvekkel. Reméljük, sokan pihennek itt meg, lapozgatnak és olvasnivalót kölcsönöznek.

Szombat délután az 50 éveseket köszöntő műsorral folytatódott az eseménysorozat. Immár évtizedek óta, pontosan 45. alkalommal – hála a Csósz házaspár kezdeményezésének – ünnepli Disznajó a minden-kori 50 éveseket. Az 1974-ben született korosztály találkozájára külföldről is sokan érkeztek haza. Nagy Enikő, az RMDSZ Nőszervezetének elnöke ünnepi beszédéből idézve:

„Felfordult világunk értékviarában, a közösségi oldalak teremtette, felszínessé vált életünkben, globalizált 21. századunkban felbecsülhetetlen értékkel bírnak a személyes kapcsolatok, találkozások, a közösségben megélt élmények. Örülünk és legyünk hálásak Istennek, hogy van 50 éves találkozó, vannak – idén is szép számban – 50 évesek, van egy hely, ahova jó hazajönni bárholonnan a nagy világból, van, aki hazavár.”

Ördög Ferenc, községünk polgármestere köszöntötte az 50 éveseket, majd megragadva az alkalmat, megköszönte a szavazóknak a bizalmat, megígérve, hogy a következő mandátumában is kiemelt figyelmének fog örvendeni Disznajó, ahogyan eddig is.

Vita István alpolgármester köszöntésében a falunapok közösségformáló, megtartó erejét emelte ki: „Ez az ünnep számunkra nem csupán egy rendezvény, hanem egy közös élmény, amely minden évben közelebb hoz bennünket, erősítve közösségünket, ápolva hagyományainkat és továbbadva értékeinket a következő generációknak” – mondta.

A köszöntések után az ünnepi műsor vette kezdetét. A helyi, kicsi, közép- és nagy Pettyes Tulipán táncsoport előadása mellett szavaltok és gyönyörűen előadott dalok színesítették az előadást, a meghatottság könnyeit csalva az ünnepek szemébe.

Szombat este a TroznerBand invitált egy igazán különleges zenei utazásra, örökzöld slágerekből hallhattunk egy csokorralalót. Trozner Kincső, Márton Katalin és Portik Viktor énekesek Asztalos Zsolt (dobok), Orbán Levente (gitar), Trozner Szabolcs (zongora) és Zonda Attila (basszusgitar) kíséretével maradandó élményt nyújtottak.

Szívvél-lélelkel megszólaltatott dalaikkal, profizmusukkal, elhivatottságukkal elva-

rázsolták a közönséget, amely vas-tappsal jutalmazta a produkciót.

Vasárnap délelőtt gulyásfőző versenyre, köztük üdítő színfolt volt a helyi nőszervezetis hölgyek piros pólója és színes, virágos köténye. A Bakbulisok, Másnaposok, Nagydumások és Nőszervezetiek mind-mind kitettek magukért, igen-csak megnehezítve a zsűri dolgát. A zsűri elnökeként Ördög Ferenc polgármester elmondta, hogy habár nehéz volt dönteni, végül sikerült kihirdetni az első helyezettet. A nyertes Nőszervezet üstje percek alatt kiürült, akárcsak a többi. És mivel „jó ebédhez szól a nóta”, a gulyásfőzőket udvarhelyi zenészek biztatták, majd késő délutánig nőtáztak, énekeltek együtt.

A gulyásfőzéssel párhuzamosan a műfüves pályán minifoci-bajnokság zajlott. Hét csapat mérte össze az erejét, a magyarói focisták vitték el a trófeát.

Biró Barna egykori focista június végén távozott az élők sorából. Korai halála az egész falut megrendítette. Fájdalmas, felemelő, emlékéhez méltó momentum volt, amikor focistársa a Barnit és a nagyobbik kisfiát ábrázoló pólóban léptek a pályára, az ő emlékére játszották le a mérkőzést.

Az idei falunapokon utolsóként a vasárnap este fellépő szászrégeni Titán zenekar koncertezett, egy olyan zenekar, amely tehetségével, egyedi stílusával lenyűgözte az

A falunapok záróakkordja a tűzijáték volt, szemet gyönyörködtető, látványos, olyan, amilyenek egy tűzijátéknak lennie kell.

Nagyon reméljük, hogy idén is mindenki megtalálta az izlésének, hangulatának megfelelő szórakozási, kikapcsolódási lehetőséget, válogatott a felkínált, színes palet-

táról, vagy szépen sorban minden-niken részt vett. Bízunk benne, hogy a falunapi programok, rendezvények méltó keret szolgáltatottak a közösségi élmény megteremtéséhez, rávilágítottak arra, hogy jó nekünk összegyűlni, jó együtt lenni itthon, Disznajón.

műveikkel. A feldíszített biciklivel felvonulók – kicsik és nagyok – még színesebbé tették a menetet.

Letűnt idők szüreti báljainak hangulatát hivatott idézni ez a felvonulás, amikor anno a feldíszített szekereken népviseletbe öltözött fiatalok muzsikaszóval hívták meg a falu népét a bálba. A tuktukos, biciklis felvonulás ennél színesebb, zajosabb volt, eredeti és látványos. Célját elérte: a nagy csinnadrattára mindenki kiállt a kapuba, integetett, videózt a menetet, a közösségi oldal percek belül megtelt a felvonulók fotóival.

A rendőri kísérettel történő felvonulás után a kultúrotthon udvarán jól megérdemelt zsiroskenyérrel várták

Szombat délelőtt a gyerekek szórakoztatásán volt a hangsúly. Szintén rendhagyó módon idén a Közösség Kovácsa Egyesület székelye adott otthont a színes, vidám programoknak. Barabás Hunor, az egyesület elnöke a lelkes, bevállalós fiatal önkéntesekkel, minden helybeli és itthon vakációzó gyerekeknek élménydús, intenzív kikapcsolódást biztosított. A Csapatjátékok címmel meghirdetett esemény szórakoztató, frissítő szabadterei program volt óriáscsúszdával, Bubble House-szal, de volt vizes csúszda és vizesluficsata is, tetoválások és kifestés, kürtöskalács és főtt kukorica, limonádé és rágcsi. És – ahogy a beharangozóban jelezték a szervezők –

egész országot. Ők azok, akik a tavaly elnyerték A Dal című verseny győztesének járó díjat, ezzel beírva nevüket a magyar zene történetébe. Fantasztikus energiájuk, tehetségük elkápráztatta az őket jól ismerő disznajói közönséget. Hatalmas volt a buli, egy emberként énekelte a közönség a jól ismert számokat.

A sokak által sikeresnek, színese-nek, sokoldalúnak tartott rendezvény, a lehetőségek szerint minden igényt és izlést kiszolgáló program-sorozat megszervezése mögött egy nagy csapat áll, melynek tagjai időt, energiát nem kímélve azon dolgoztak, hogy jól érezze magát minden disznajói és idelátogató.

Az eutanázia ellen tiltakoznak, és ivartalanítást sürgetnek

A gazdátlan négy lábúak hangján

A négy lábú gazdátlan állatokat képviselve tartott figyelemfelkeltő összejövetelt állatbarátok egy csoportja augusztus 25-én, vasárnap Marosvásárhelyen, a városháza előtt. Többek között a kidozott, gazdátlan kutyák és macskák védelmében, az egyes kutyamenhelyeken gyakorolt eutanázia megszüntetése, a mikrocsipezés kötelezettségének betartatása és az ivartalanítás hatósági finanszírozása érdekében próbálnak nyomást gyakorolni a megyei, városi és vidéki önkormányzatok vezetőire.

Szer Pálosy Piroska

A tiltakozás főszervezőjét, *Dragoș Alexandru Jingát* az esemény apropóján kerestük meg. Maros megyében egyre több magánszemély vállalja fel a gazdátlan állatok megmentésének ügyét. Köztük Alex Dragoș állategészségügyi technikust is elköltséget állatmentőként ismerhettük meg a közösségi médiában közzétett akcióival. A kóbor kutyák létszámának a csökkentése érdekében vállalta ő is ezt a nem kevés anyagi és fizikai, lelki megpróbáltatásokkal járó életformát. Mint hangsúlyozta, a zsilvásárhelyi kutyamenhe-

lyen lemeszarolt több mint hatvan állat miatt indult el a tiltakozássorozatuk, szeptember 7-én 14 órától Kolozsváron, a prefektúra épületével átellenben gyűlnek össze a gazdátlan és a menhelyekre került állatok védelmében. Mint mondta, felvállalták, hogy az állatok hangja lesznek. Abban reménykednek, hogy a törvényhozók megtalálják a módját a túlnépesedett menhelyek fenntartásának, és elvetik azt a törvényalkotást, amely most mindössze két hét tartási kötelezettséget ír elő.

A második esély nevet viselő Second Life Állatvédő Egyesület vezetője szerint nyomást szeretnének gyakorolni a Maros Megyei Tanácsra is, hogy tűzze napirendre az állatok ivartalanításának finanszírozását, illetve a megye vidéki önkormányzatai is szálljanak be a finanszírozásba. A lakosság nagy része egyetért azzal, hogy a gazdátlan állatok helyzetének normalizálása az emberek anyagi helyzetében keresendő, akik főleg a költségek miatt nem ivartalanítják az állataikat, a kölyökállatokat a megszületésüket követően úton-útfélen eldobják, esetenként a vemhes anyát eresztik szélnek, és ezáltal a kóbor kutyák számát növelik, de a cicák is nagy-

mértékben szaporodnak. Egyelőre önerőből próbálják megszervezni az ingyenes sterilizálást, akcióikat külföldi és belföldi adományozók támogatják. Jelenleg is ingyenes sterilizálási kampányra gyűjtöttek a közösségi média révén. Az ország, a megye azonban a saját gondjait maga kellene megoldja azáltal, hogy részben vagy teljesen finanszírozza az ivartalanítási akciókat. Egyébként az önkormányzatokat törvény kötelezi saját menhelyek kialakítására, ami vidéken jóval nagyobb költséggel járna, mintha havonta hozzájárulnának 20–30 állat sterilizálásához – hangsúlyozta Alex Dragoș.

A rendőrség augusztus 28-i közleménye szerint augusztus 23-án értesítették a Maros megyei állatvédelmi rendőrséget, hogy egy személy egy anyamacskát és négy kiscicáját egy kartondobozban kirakta Szászrégenben az utcára. Az illetőt azonosították egy 27 éves szászrégeni nő személyében. A 2004. évi 205-ös törvény értelmében 12.000 lejell bírságot kaptak meg, az állatokat pedig egy állatorvosi rendelőben helyezték el ideiglenesen.

Az egészségügyi rendszer „urambátyám” viszonyai

Nagy-Bodó Szilárd

Nem véletlenül volt hangos az országos sajtó a Pantelimon kórházbéli esettől, hiszen ehhez hasonló nem volt, vagy legalábbis nem került napvilágra Romániában. A bukaresti Sf. Pantelimon Sürgősségi Klinikai Kórház két aneszteziológus és intenzív terápiás szakorvosát őrizetbe vették minősített emberölés gyanújával. Az egészségügyi alkalmazottak úgy ítélték meg, hogy már nem célszerű néhány intenzív terápiás ellátásra szoruló beteg életben tartása, ezért lecsökkentették a noradrenalin-adagjukat, aminek következtében a vérnyomás hirtelen lecsökkent, majd pedig leállt a szív és a légzés. Az ügy következtében lemondott a bukaresti kórház menedzsere és orvosigazgatója. Sokan a közösségi média „bírósa” előtt elítélték az orvosokat, és nem is gondoltak bele, hogy talán ez volt a jó döntés. Nem felmentést kell keresni számukra, nem a bizonyítványukat kell magyarázni, de joggal merül fel a kérdés, hogy vajon ezzel a cselekedetükkel nem mentettek meg más életeteket? Nem érték el azt – bármilyen durván és embertelenül hangzik –, hogy felszabaduljanak azok az intenzív terápiás ágyak olyan személyek számára, akiknek van még esélyük a túlélésre? A Pantelimon-ügy ugyanis az egészségügyi rendszer számos hiányosságára rávilágít.

Elsősorban nem lehet elmenni amellett, hogy az ügy csak olyan tekintetben egyedülálló, hogy ez került nyilvánosságra. Orvosokkal, egészségügyi alkalmazottakkal beszélgetve lehet arról hallani, hogy nem egy olyan eset van, amikor azt írják a lapra, hogy megpróbálták újraéleszteni a páciens, holott a valóságban hozzá sem nyúltak, mert az

illetőnek nem voltak túlélési esélyei. Romániában nincs DNR-protokoll, azaz nincs szabályozva, hogy milyen esetben dönthet úgy az orvos, hogy nem éleszti újra a beteget. Pedig szükség lenne rá, hiszen ezzel életet lehet menteni, abba az ágyba kerülhet egy másik személy, akinek még van esélye. Igen, teljesen más a helyzet, amikor egy hozzánk közel álló beteg fekszik az ágyon, de legyünk őszinték: akkor is más lenne a helyzet, ha a számunkra kedves személy nem jutna ágyhoz, mert valaki olyan fekszik rajta, aki menthetetlen. A szabályozás hiánya egyes vezetők hatalmát is megnöveli. Ugyanis van, aki azért hordja le a sárga földig pályakezdő kollégáját, mert újraélesztett valakit, más pedig azért, mert esetleg nem. A szabályozás hiánya vakfoltot hoz létre, amit mind a tisztánlátásért, mind pedig a konfliktusok elkerüléséért fel kellene számolni. Arról nem is beszélve, hogy egy ilyen szabályozás valamelyest segítene azon is, hogy az intenzív terápiás osztályokon kevés az ágy.

Az egyes kórházi osztályokon tapasztalható ágyhiány hallatán talán sokan meg sem lepődnek, ahogy annak hallatán sem, hogy olykor sürgősségi esetben is sokat kell várni. De lehetne beszélni a szakemberhiányról is. A nagyvárosokban, egyetemi központokban ugyan nincs orvoshiány, ez inkább a kisvárosokban, falvakban érhető tetten, de az ország nagyobb kórházaiban is előfordul, hogy nincs elegendő személyzet. Hiányoznak vagy leterheltek az asszisztensek és ápolók. Ezekben a tényekben túl látni kell azt is, hogy az egészségügyi szabályozás számos helyen hiányos, illetve kialakult egy bizonyos urambátyám rendszer az egyes klinikákon.

Megvannak a főnökök, akik ragaszkodnak

a hatalmukhoz és a státuszukhoz, ebből semmit nem akarnak engedni. Velük szemben ott vannak a pályakezdő orvosok, akiknek nem veszik figyelembe a meglátásait, a problémáit, sőt a végén ők kell hibásnak érezzék magukat, hogy egyáltalán volt egy gondolatuk. Talán a legnehezebb helyzetben a rezidensek vannak, akiket sok esetben sajnálatos módon nem kollégaként, hanem lábtörlőként használnak egy-egy osztályvezető. A jelenségért pedig nem kell Bukarestig menni, van szép számban a közvetlen közelünkben is. Mert mit tehet az a rezidens, aki például magánéleti okokból egyik városból a másikba szeretne költözni, de az osztályvezető nem engedi, sőt lefordítja a sárga földig, majd a fejéhez vágja, hogy ő aztán soha nem fogja elengedni, végezze csak el az adott városban a rezidenciátust. Mindezt a klinikavezető azzal támasztja alá, hogy ő is egy helyen végezte, más is tegyen így! Vitának helye nincs! Csak abba nem gondol bele – vagy belegondol, de nem érdeklődik – az adott vezető, hogy talán gyakor ő is szeretne volna kérni az áthelyezését, esetleg ő is a családjához közel szeretne volna lenni, neki is jobb lett volna egy más városban. Persze nem lehet és nem is szabad általánosítani, viszont az látszik az egészségügyi rendszerben is, hogy ahol kialakult ez az urambátyám rendszer, ott a hatalmasok tíz körömmel kapaszkodnak a székre, és vagy erőfitogtatásból, vagy bosszúból mennek a saját akarattuk után.

De mit tehet egy rezidens, ha nem akarják jóváhagyni az áthelyezését? Lényegében semmit, ha az adott vezető nem írja alá, akkor gyakorlatilag vége a történetnek. Kiállni a nyilvánosság elé sokan nem mernek, mert attól tartanak, hogy a szakvizsgán ta-

lálkoznak a bosszúval. Ezt pedig érthető módon nem akarják kockáztatni. Nem egy és nem két ilyen eset van, ahogyan arra is több példa van, amikor egy vezető „ígéretet tesz” arra, hogy valakinek nem lesz szakvizsgája. Láss csodát, nem is lesz, kezdheti előlről a rezidenciátust, ezzel éveket veszítve. Mert legyünk őszinték, ha egy fontos vizsgán nincs is ott személyesen a pályáját szakorvosként éppen elkezdni vágyó fiatal rosszakarója, attól még képes felhívni a vizsgabizottság egyes tagjait, hogy ne mérészeljék átengedni. Sok ilyen és ehhez hasonló eset van, amely fölött túl sokan hunynak szemet.

A megfélemlítés, félelemben tartás, az elnyomás és a rosszindulat viszont nem szabad megoldássá váljon! Tenni kellene azért, hogy a hatalmi pozícióban lévő emberek ne tudjanak visszaélni a hatáskörükkel, nem szabad ezeknek a személyeknek lehetőséget adni, hogy bizonyos szinten megnyomorítsák egy másik ember életét. A helyzet megoldásában nagy szerepe kellene legyen a politikumnak, amely meg kellene próbáljon rendet csinálni az egészségügyi dzsungelben is. Szükség van szabályozásokra, hogy a racionalitás talaján mozogva meg lehessen találni azokat a megoldásokat, amelyek mindkét fél számára elfogadhatók. Mert egyes vezetői döntések családok sorsát pecsételik meg, szenvedést okozva. Mindezt úgy, hogy az adott vezető tisztában van a döntése hatásaival, ennek ellenére – nem egy esetben – kaján, rosszalló mosollyal az arcán hozza meg. Munka tehát van egészségpolitikai szempontból is, itt az idő ezen a téren is felvenni a kesztyűt. Talán jó kiindulási pont lenne megkérdezni a vezetők mellett a dolgozókat is.

Alkalmazunk nyugdíjas pedagógust
Marosvásárhelyre (óvónőt, tanítónőt, tanárnőt)
napi 2 órára.
Érdeklődni az alábbi telefonszámon:
0772-292-383.
(23847-I)

A MAROSKERESZTÚRI AGROINDUSTRIALA CRISTESTI RT.
– Maroskeresztúr, Gostat utca 397. szám, Maros megye –
értesíti az ügyfeleit, hogy 2024. szeptember 5-étől kezdi a
haszonbérlet kifizetését a cég székhelyén, 8-14 óra között.
A kifizetés október 31-ig tart, minden csütörtökön. (24010)

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (67917)

A MAROSVÁSÁRHELYI REFORMÁTUS TEMETŐ teljes körű ellátást biztosít a segélyből (koporsó, szállítás, balzsamozás, temetkezés). Telefon: 0265/215-875, 0365/448-734, 0749-073-534. (67722)

RENDELÉSRE BÚTOROKAT KÉSZÍTEK. Augusztusban 10% kedvezmény. Tel. 0748-691-858. (p-I)

VESZÉLYES fák kivágását, gyümölcsfák metszését, díszfák kezelését, sövényvágást, elbokrosodott bel- és külterületek takarítását, méterfa összevágását, rönkök foszniba vágását, kutak kitakarítását vállaljuk. Tel.: 0756-868-569. (p-I)

A Sapientia EMTE Marosvásárhelyi Kara pályázatot hirdet óradói állások betöltésére a 2024/2025-ös egyetemi év I. félévétől. Bővebb információk az ms.sapientia.ro honlapon olvashatók. (-I)

Spălătorie și detailing auto
Beltrand
autómosó és -kozmetika
– külső-belső tisztítás
– kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
Marosvásárhely
Predeal u. 97 sz.
Telefon: 0265/223-902
0740-393-060

IGÉNYESNEK eladó Marosfőn faingatlan. Tel. 0365/883-914, +49-176-285-16325. (23846-I)

MINDENFÉLE

KÖZÉPKORÚ nő, idős betegek gondozását vállalom lakás ellenében, ottlakással is. Tel. 0747-643-792. (23818-I)

TERMOPÁN ajtók, ablakok javítása, szűnyoghálók, rolók rendelésre. Tel. 0771-383-725. (23363)

SÍRKERETEZÉSI MUNKÁT vállalkunk mozaikból, gránitból. Harmincéves tapasztalattal rendelkezünk. Nyugdíjasoknak 10% kedvezmény. Tel. 0744-616-250, 0744-249-414. (23778-I)

HÁZ, tömbházlakás kiürítését, régi bútor, szemét elhordását vállalom. Tel. 0793-066-951. (23836)

VÁLLALUNK: szobafestést, tetőjavítást, szigetelést, fametszést, vasmunkát. Tel. 0742-344-119, Levente. (23772)

VÁLLALUNK háztetőkészítést cserépből vagy lemezből, hidroizolációt kartonból, meszelést, famunkát, festést, kisebb javítást stb. Nyugdíjasoknak 15% kedvezmény. Tel. 0745-680-818, Csaba. (23781-I)

VÁLLALUNK cserépforgatást, tetőjavítást, tetőkészítést Lindab lemezből, meszelést, vakolást és bármilyen munkát. Tel. 0757-913-379. (23742-I)

VÁLLALUNK bármilyen típusú tetőfedést, külső, belső munkát, szigetelést, teraszkészítést fából. Tel. 0752-655-785. (23827-I)

SZEMÉT, törmelék, régi bútor elhordása. Tel. 0749-644-922. (23833)

GYÚJTUNK ócskavasat, régi hőközpontot, kalorifert, drótot, autóakkumulátort. Tel. 0747-816-052. (23836)

CÉG vállal ácsmunkát, bádogosmunkát, szigetelést polisztirénnel, vakolást, festést, kerítéskészítést, bármilyen ház körüli javítást. Tel. 0741-169-783. (23842)

VÁLLALUNK festést, csempézést, gipszkartonozást, szalagparkettázást és ajtószerelést. Tel. 0771-393-848. (23841)

MEGEMLÉKEZÉS

„Ami bennem lélek, veletek megy; ott fog köztetek lenni mindig. Megtalálsz virágaid között, mikor elhervadnak; megtalálsz a falevélben, mikor lehull; meghallasz az esti harangszóban, mikor elenyészik; s mikor megemlékezel rólam, mindig arccal szemközt fogok veled állani.”
(Jókai Mór)

Szomorú szívvel emlékezünk a szászrégeni
SÁNDORHÁZI HORST
ALEXANDERRE
halálának harmadik évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Felesége, gyerekei és unokái. (23819-I)

Szomorú szívvel emlékezünk a somosdi születésű
id. FERENCZI JÁNOSRA
és fiára,
ifj. FERENCZI JÁNOSRA,
akik 40 éve hagyták itt szeretteiket. Emléküket szívünkben őrizzük.
Nyugodjanak békében! Csaba és családja, valamint a nagyernyei hozzátartozók. (23816-I)

Kegyelettel emlékezünk 50 éves érettségi találkozásunk alkalmával elhunyt TANÁRAINKRA,
osztályfőnökünkre, MADARAS PIROSKÁRA,
valamint osztálytársainkra:
BÁLINT ENDRÉRE (Kuki), BÖJTE JÁNOSRA, KINIZSI PÁLRA,
BENKE KONCZ ÉVÁRA, KOVÁCS KATALINRA,
SAMU SZÜCS LÁSZLÓRA.
A Bolyai Farkas Líceum 1974-ben végzett XII. C osztálya. (23826-I)

Szomorú szívvel emlékezünk augusztus 31-én
KAMENITZKY ÁRPÁDRA
halálának 8. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Szerettei. (sz-I)

Fájó szívvel és soha el nem múló szeretettel emlékezünk a paniti születésű
BARTHA SÁNDORRA
halálának 19. évfordulóján, valamint nővéremre,
BARTHA ANNÁRA
született Kovács
halálának hetedik évfordulóján.
Csak az idő múlik, feledni nem lehet,
szívünk örzi drága emléketeket.
Nyugodjatok békében a kanizsai temetőben!
Testvéred, Ida és a nagy családja. (23834-I)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy a backamadarasi
özv. BALOGH MARGIT
született Jáni
2024. augusztus 28-án, életének 86. évében örökre megpihent.
Virrasztása 2024. augusztus 30-án 18 órától lesz a backamadarasi ravatalozóban. Szerettünket 2024. augusztus 31-én, szombaton 12 órakor helyezük örök nyugalomra a backamadarasi temetőben.
Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (23843-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

Megrendülten búcsúzom a magam és családom nevében CSIFÓ JÁNOS volt sógoromtól. Vigasztalódást kívánunk gyermekeinek és azok családjának. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Dr. Tökés Béla. (p-I)

CityTV
MAROSVÁSÁRHELY

MAGYAR NYELVŰ ADÁS
KEDD, PÉNTEK 19:00 ÓRA

228-as
a DIGI hálózatban

A hirdetési rovatban megjelent
közlemények, reklámok
tartalmáért a hirdetésfeladó
vállalja a felelősséget!

ELADÓ új kripta sírhely a nagykorház mögötti új temetőben, központi helyen. Tel. 0741-576-235. (23669-I)

ADÁSVÉTEL

ELADÓ kihúzható sarokkanapé, bőrkánapé, üvegasztal + 4 szék, libatol-las dunyha, írógépek, varrógépek, perzsaszőnyeg (3x4 m), új kézmosó kagyló, üvegkorsók (50 l), turista-aragázipalack égővel. Tel. 0744-278-899. (23791-I)

IGÉNYESNEK eladó 12 személyes, olasz fehér porcelán ebédlőkészlet, klasszikuszene-CD-k, német könyvek, festőalbumok és kávékészletek. Tel. 0365/883-914, +49-176-285-16325. (23846-I)

LAKÁS

KIADÓ Színház téri kétszobás, bútorozott lakás. Tel. 0744-278-899. (23791-I)

ELADÓ kétszobás tömbházlakás a 2-es poliklinika közelében. Tel. 0742-957-657. (23751-I)

ELADÓ kétszobás tömbházlakás az Állomás téren. Ára 92.500 euró. Tel. 0721-535-433. (23831)

KIADÓ bútorozott garzonlakás a Jeddí úton, a Tudorban. Tel. 0737-176-714. (23840-I)

Fő támogatók - Sponzori partnerek:
 GARDON EXHIBITIO FOMCO GOKJAY VELTOLV HIGS Clini-lab ADVASERY

Prémium támogatók - Sponzori partnerek:
 VELTOLV HIGS Clini-lab ADVASERY

Fő támogató intézmények - Sponzori partnerei:
 (Logók: Magyar Köztársaság, Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács, etc.)

11. VÁSÁRHELYI FORGATAG

DUMA TÉR COKLOVAR VORKERT VÖRÖSÖZŐ
 EGÉSZSÉGFORGATAG SZÍNHÁZ VÉLMÉNES VÁSÁR
 SPORTFORGATAG KIÁLLÍTÁSOK TÉKAFORGATAG
 CSISZTESŐ CENÁDI- ÉS ENERMEKPROGRAMOK

2024. augusztus 28. - szeptember 1.
ÖSSZEKÖT MINKET!

MAGNA CUM LAUDE ANNA AND THE BARBIES
DOLLY PARTISAN NŐI KÁROLY SZENT EFRÉM FÉRFIAR
ECO SUM IARMAROCK DP MAGYAR NEMZETI TÁNCEGYÜTTES

Egyrekkoncertek:
KALÁKA JUHÁSZ ZENEKAR PÍRÓ JULCSI ÉS A LEIKES ZENEKAR

NE UNÉSTE!
28 august - 1 septembrie 2024

GRĂDINA DE VINURI TÂRGOVITĂ VĂLTOAREA TELEKIANĂ
 BUCUREȘTI LA MARE BUCUREȘTI EXPOZITII VĂLTOAREA SPORTIVĂ
 CONCERTE VĂLTOAREA CĂMĂRĂRII TÂRGO MĂȘTEȘUGĂREȘI
 FOLCLOR LA VĂLTOAREA PROGRAME PENTRU FAMILII ȘI COPILII

11. VĂLTOAREA MUREȘANĂ

Médiapartneres - Partenerii media:
 (Logók: Székelyhír, krónika, NÉPÚJSÁG, etc.)

SZERVEZŐ: studium prospero

FŐVÉDNÖK: VASS LEVENTE

Borudvar MAROSVÁSÁRHELY

AUGUSZTUS 29.-SZEPTEMBER 1.
15.00 órától
Forradalom utca 8. szám

46 borászat 6 borkostoló több, mint 160 féle bor 3 Wine & Cheese Trade

2 táncház 10 koncert 3 előadás

filmvetítés kézműves sajtók kiállítás
 könyv-bemutató kézműves fagyik
 gasztró különlegességek

A folkprogramok az Erdélyi Hagományok Háza Alapítvány szervezésében valósulnak meg.

(Logók: RMDSZ, BETHLEN GÁBOR Alap, etc.)

MOZIZOM FILMKLUB

Magyar filmremek a legjobb minőségben az **ERDÉLYTV** műsorán

VASÁRNAPONKÉNT 20 ÓRÁTÓL